

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Teologická fakulta
Katedra pedagogiky

Bakalářská práce

LITERÁRNÍ A ČTENÁŘSKÉ AKTIVITY JVK V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH (VLASTNÍ DOPORUČENÉ AKTIVITY)

Vedoucí práce: doc. PhDr. Helena Zbudilová, Ph.D.

Autor práce: Eliška Makovcová

Studijní obor: Pedagogika volného času

Forma studia: Kombinovaná

Ročník: 3.

2018

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s §47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejich internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdávanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích dne.....

.....
Eliška Makovcová

Poděkování

Děkuji doc. PhDr. Heleně Zbudilové, Ph.D. za odborné vedení této práce, za její cenné rady, trpělivost a čas, který mi věnovala.

A dále děkuji paní Václavě Medalové-Hůdové, Kateřině Štěřbové a ostatním pracovníkům Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích za ochotu a vstřícnost při poskytování praktických rad.

Obsah

Úvod	6
TEORETICKÁ ČÁST	7
1. Role knihoven pro rozvoj čtenářství a čtenářské gramotnosti u dětí a mládeže.....	7
1.1 Čtenářství	7
1.2 Čtenářská gramotnost.....	7
1.3 Definice a dělení knihoven.....	9
1.3.1 Veřejné knihovny	9
2 Role knihoven.....	10
2.1 Základní a neměnné funkce knihovny.....	12
2.2 Funkce národní knihovny	13
2.3 Funkce krajských knihoven	13
3 Historie Jihočeské vědecké knihovny.....	14
3.1 Kulturní činnost Jihočeské vědecké knihovny.....	17
4 Seznam literárních a čtenářských aktivit JVK pro děti a mládež.....	19
4.1 Aktivity pro děti a mládež pořádané v roce 2016 (Tabulka č. 1).....	20
4.2 Aktivity pro děti a mládež pořádané v roce 2017 (Tabulka č. 2).....	21
5 Pravidelné veřejné aktivity pro děti a mládež.....	22
5.1 Aktivity probíhající každý měsíc	23
5.1.1 Dopoledne pro nejmenší.....	23
5.1.2 Čtení z nových knih pro děti.....	23
5.1.3 Čtení se Zauzínou	24
5.1.4 Čtení nás baví	24
5.2 Aktivity probíhající v určitém období v roce	24
5.2.1 Noc s Andersenem	24
5.2.2 Čtenářská výměnná burza knih a časopisů	25
5.2.3 Čtenářská dílna.....	25
5.2.4 Festival dětských knih, časopisů a her	26
5.2.5 Knižvent aneb advent začíná knihou.....	27
5.2.6 Špunti, špunty, hračky	27
5.3 Literární a čtenářské soutěže pro děti a mládež.....	27
5.3.1 O nejhezčí jarní básničku.....	27

5.3.2	Jihočeský úsměv	28
5.3.3	Lovci perel	28
5.4	Speciální akce studentů Česko-anglického gymnázia	28
6	Nepravidelné veřejné aktivity pro děti a mládež	29
6.1	(Za)bal to!	29
6.2	Rozkvette čtením	29
6.3	Týden knihoven	29
7	Neveřejné aktivity pro děti a mládež	30
7.1	Už jsem čtenář, knížka pro prvňáčka	30
	PRAKTICKÁ ČÁST	32
8	Vlastní doporučené aktivity	32
8.1	Čtenářská aktivita pro nejmladší děti	32
8.1.1	S knížkou do života	33
8.2	Čtenářská a literární aktivita pro starší školní děti	35
8.2.1	Načti to!	35
8.3	Literární aktivita pro mládež	37
8.3.1	Maturito, jdu si pro tebe!	37
	Závěr	38
	Seznam použité literatury	41
	Elektronické zdroje	42
	Seznam příloh	43
	Přílohy	44
	Abstrakt	48
	Abstract	48

Úvod

Nabídka organizací, které realizují volnočasové aktivity nejen pro děti a mládež, ale i pro dospělé či seniory, je velice pestrá. Máme možnost navštěvovat různé kroužky, soubory, kurzy, přednášky, víkendové akce a jiné aktivity. Témata těchto akcí jsou různá a každý má možnost najít si v nich to, co ho nejvíce zajímá. Tyto aktivity, kterých se můžeme ve svém volném čase zúčastnit, nám zprostředkovávají mimo jiné i veřejné knihovny.

Tato bakalářská práce se bude zabývat literárními a čtenářskými aktivitami, které nabízí Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích. Cílem práce je analyzovat tyto aktivity připravované pro děti a mládež a vytvořit návrh vlastních doporučených aktivit, které by mohly být v knihovně následně realizovány.

Práce je dělena na dvě části. Teoretická část se bude věnovat roli knihoven pro rozvoj čtenářství a čtenářské gramotnosti u dětí a mládeže. Vymezíme si základní pojmy zaměřující se na definici a dělení knihoven. Budeme se zabývat rolí knihovny, jejími základními a neměnnými funkcemi, historií Jihočeské vědecké knihovny a její kulturní činností, především aktivitám zaměřeným na rozvoj literárních a čtenářských dovedností.

Vytvoříme přehled aktivit, které jsou realizované pracovníky Jihočeské vědecké knihovny pro děti a mládež. Nejprve uvedeme stručný přehled aktivit, pořádaných v průběhu dvou let. Tyto aktivity budou pro lepší přehled děleny na veřejné a neveřejné a dále budou konkrétněji analyzovány podle jejich pravidelnosti.

V praktické části dojde k návrhu vlastních doporučených aktivit, které knihovna aktuálně nenabízí a mohly by tak být v budoucnu pro děti a mládež realizovány.

TEORETICKÁ ČÁST

1. Role knihoven pro rozvoj čtenářství a čtenářské gramotnosti u dětí a mládeže

1.1 Čtenářství

Na vývoj čtenářství u dětí a mládeže působí řada činitelů a vzniká ještě dřív, než dítě umí samo číst. K jeho základům dochází v prostředí, ve kterém dítě vyrůstá. Dítě je velmi ovlivněno svou rodinou. Další, kdo může čtenářství u dětí ovlivňovat, jsou učitelé a vychovatelé, ale bezpochyby i knihovníci, spisovatelé a další. Díky práci knihovníků vzniká mnoho projektů na podporu dětského čtenářství a většinou jsou místem konání takových akcí právě knihovny. Zaujmout dětského čtenáře a přilákat ho do knihovny je rok od roku složitější, protože mají mnoho možností, jak svůj volný čas strávit jinak než s knihou v ruce. Proto se knihovníci snaží nabízet řadu literárních a čtenářských aktivit, aby oslovili nejen rodiče a učitele, kteří většinou děti do jejich prostor knihovny doprovází, ale i samotné děti a mládež.

V České republice má řada projektů podporující rozvoj čtenářství již dlouholetou tradici. Do těchto akcí nejsou zapojeny pouze školy a knihovny, ale také domy dětí a mládeže, dětské domovy a nemocnice. Určitě mezi nejznámější a největší projekt patří „Noc s Andersenem“, který vznikl v Knihovně Bedřicha Beneše Buchlovana v Uherském Hradišti a dnes je oblíbený i za hranicemi naší republiky¹. Dalšími projekty pro rozvoj čtenářství, které bych zde za všechny jmenovala, jsou např. „Celé Česko čte dětem“, u kterého se jeho čeští autoři inspirovali zahraničním projektem², a také kampaň s názvem „Rosteme s knihou“, která vznikla pod záštitou Občanského sdružení Svaz českých knihkupců a nakladatelů a jeho společnosti Svět knihy, s.r.o.³

1.2 Čtenářská gramotnost

Neexistuje žádná univerzální definice pojmu čtenářské gramotnosti, můžeme si pod ním představit, že jedinec umí číst, že textu rozumí a že s ním umí následně

¹ Srov. Noc s Andersenem [online]: <<http://www.nocsandersenem.cz/o-projektu.html>>.

² Srov. Celé Česko čte dětem [online]: <<http://celeceskoctedetem.cz/o-nas/o-kampani>>.

³ Srov. Rosteme s knihou [online]: <<http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/aktivity-kampane>>.

pracovat. Důležité ale je si uvědomit, že právě čtenářská gramotnost nám umožňuje další vzdělávání v různých oblastech.

K dispozici máme definice, se kterými pracují mezinárodní výzkumy zabývající se čtenářskou gramotností u mladších a starších žáků. O úrovni čtenářské gramotnosti u mladších dětí v České republice nás pravidelně informuje výzkum s názvem PIRLS (Progress in International Reading Literacy Study), který pro své účely definuje čtenářskou gramotnost jako: *„Schopnost rozumět formám psaného jazyka, které vyžaduje společnost a/nebo oceňují jednotlivci, a tyto formy používat. Mladí čtenáři mohou odvozovat význam z široké škály textů. Čtou, aby se učili, aby se zapojili do společenství čtenářů a pro zábavu.“*⁴

Mezinárodní výzkum, který se zabývá čtenářskou gramotností u dětí starších, má název PISA (Programme for International Student Assessment). V rámci tohoto výzkumu čtenářská gramotnost *„představuje porozumění, využívání, posuzování a angažování se v psaných textech za účelem dosažení cílů jedince, rozšíření jeho znalostí a potenciálu a aktivní účasti ve společnosti.“*⁵

Projekt PIRLS je mezinárodní a každých 5 let zjišťuje úroveň čtenářských vědomostí a dovedností a jejich vývoj. Výzkum probíhá u žáků 4. tříd základních škol. Poslední výzkum proběhl v roce 2016. Tento projekt poskytuje všem zúčastněným zemím detailní informace o výsledcích jejich žáků, a to i v mezinárodním srovnání. Informace o čtenářské gramotnosti však nejsou vše, co nám výzkum může poskytnout. Srovnává také podmínky a průběh školní výuky, rodinné zázemí žáků, postoje ke čtení a čtenářské chování žáků.

PISA je výzkum zaměřený na znalosti a dovednosti patnáctiletých žáků nejen v oblasti právě čtenářské gramotnosti, ale poskytuje nám informace i o matematické a přírodovědné gramotnosti. Jde o výzkum probíhající každé tři roky, kdy poslední proběhl v roce 2015.

---

⁴ Česká školní inspekce [online]: < [http://www.csicr.cz/Prave-menu/Mezinarodni-setreni/PIRLS/Informace-o-setreni/PIRLS-\(Progress-in-International-Reading-Literacy\)>](http://www.csicr.cz/Prave-menu/Mezinarodni-setreni/PIRLS/Informace-o-setreni/PIRLS-(Progress-in-International-Reading-Literacy)>).

⁵ PISA. Koncepční rámec čtenářské gramotnosti. In Česká školní inspekce [online]: <http://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Mezin%3a1rodn%3ad%20%c5%a1et%c5%99en%3ad/PISA_koncepcni_ramec_ctgr.pdf>.

1.3 Definice a dělení knihoven

Podmínky pro knihovny upravuje v České republice zákon z roku 2001. Konkrétně jde o Zákon č. 257/2001 Sb. o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon).

„Knihovna je informační instituce, která ukládá, zpřístupňuje, zpracovává a zprostředkovává informace. Reaguje na informační potřeby společnosti a podílí se na procesu jejich uspokojování. Knihovna je výchozím bodem k hledání informací, centrem celoživotního vzdělávání, místem setkání lidí různých názorů, různých národností a různého náboženského vyznání. Služby veřejné knihovny se poskytují bez rozdílu všem.“⁶

System knihoven tvoří Národní knihovna České republiky, Knihovna a tiskárna pro nevidomé K. E. Macana, Moravská zemská knihovna v Brně, které byly zřízeny Ministerstvem kultury. Dalšími jsou krajské knihovny zřízené krajem, základní knihovny zřízené obcí a specializované knihovny.⁷

Knihovny můžeme rozdělit podle dostupnosti služeb veřejnosti na knihovny veřejné, vysokoškolské, specializované umístěné v neveřejných objektech, zámecké a školní.⁸

1.3.1 Veřejné knihovny

Veřejnou knihovnu lze definovat jako *„organizaci, jež je zřízena, podporována a dotována společností [...], organizaci, která zajišťuje přístup k vědomostem, informacím, uměleckým dílům a celoživotnímu vzdělávání prostřednictvím různých zdrojů a služeb, a je přístupná rovným způsobem všem členům ve společnosti.“⁹*

V rámci úsilí o rozšíření vzdělanosti do širších vrstev ve společnosti se Marie Terezie a Josef II. podíleli na tom, aby knihovny byly zpřístupněny všem lidem. K nejvýznamnějšímu okamžiku veřejného knihovnictví patří otevření pražské Veřejné c.k. univerzitní knihovny v roce 1777. Zpočátku knihovnu vedli klementinský exjezuita

---

⁶ BLAŽKOVÁ, B.; VANÍČKOVÁ, V. *Jak zařadit naši knihovnu mezi vzdělávací instituce aneb Informační vzdělávání uživatelů v teorii i v praxi*, s. 24.

⁷ Srov. Knihovní zákon 257/2001 Sb., § 3.

⁸ Srov. Knihovny.cz. Systém knihoven v ČR [online]: <<http://archiv.knihovny.cz/co-to-je-knihovna/system-knihoven-v-cr>>.

⁹ Srov. dle KOONTZ, Ch., GUBBIN B. *Služby veřejných knihoven*, s. 15.

Charuel a karolinský Mende, ale od roku 1780 zastával funkci správce knihovny Karel Rafael Ungar. Za dobu jeho vedení se mu podařilo zavést tzv. povinný výtisk, kdy všichni knihtiskaři působící v Čechách odváděli Univerzitní knihovně vždy jeden výtisk od každé tištěné knihy.¹⁰

2 Role knihoven

Za základ současné podoby knihoven a jejich funkcí můžeme považovat knihovnu v době osvícenství. V tuto dobu dochází k výrazným změnám ve společnosti, která se ubírá směrem k modernímu světu. Knihovny se staly veřejně dostupnými a jejím smyslem se stalo vzdělání. Od doby osvícenství jsou knihovny součástí politiky státu, obce i různých menších spolků. Jak udává ředitel Moravské zemské knihovny v Brně Tomáš Kubíček: „*Knihovna je svědectvím o člověku stejně jako i o společnosti. Svědectvím složitě strukturovaným, které se dotýká jejího obsahu i formy, již tento obsah zprostředkovává.*“¹¹

Důležitým úkolem knihovny je rozvíjení čtenářských zájmů u dětí a mladistvých. Pokud se totiž návyk navštěvování knihovny a čtení knih nerozvine v dětském věku, je málo pravděpodobné, že k tomu dojde v dospělosti. Cíleně pro tuto skupinu je v knihovně pořádáno mnoho akcí. Děti mohou do knihovny přilákat své vrstevníky, rodiče a jiné dospělé osoby, kteří by mohli knihovnu začít využívat. Aby byly uspokojeny i potřeby mladistvých, poskytuje jim knihovna mimo tradičních knih i DVD, časopisy, počítačové hry, komiksy, televizní seriály a deskové hry.

Za základní poslání knihovny můžeme považovat formální i neformální vzdělávání. Pracovníci knihovny by se měli postarat o to, aby vyhledávání publikací v databázi knihoven bylo co nejpřehlednější, jednoduché, a docházelo tak k jejich efektivnímu využití. Aktivity knihovny by se měly podílet také na rozvoji kultury a umění. K tomu přispívá i to, že poskytuje materiály ve většině jazyků, jimiž hovoří a čte obsluhovaná populace.

V současné době dochází k určité proměně knihoven, a to v důsledku alternativních forem zprostředkování informací, které knihovnám konkurují. Nejde o změnu v základních funkcích knihovny, v tom knihovna zůstává stejná. Musí však svou

---

¹⁰ Srov. CEJPEK, J. et al. *Dějiny knihoven a knihovnictví*, s. 162.

¹¹ Srov. KUBÍČEK, T. *Svět se mění- knihovny ne aneb Knihovna se stabilní jistota v nestabilním světě*, s. 11.

práci přizpůsobovat rychle se měnícímu světu. Za tyto změny můžeme považovat změny technologické a změny sociální.¹²

Mezi technologické změny se řadí změny v oblasti komunikace, která se přesunula pomocí internetu do virtuálního prostoru. Ačkoliv knihovna sloužila vždy k vyhledávání informací, dnes společnost dává přednost internetu a v některých případech knihovna přichází na řadu až ve chvíli, kdy je potřeba získané informace ověřit. Některé tituly jsou publikovány digitálně, takže ani tato změna hmotné podoby knihy čtenáře do knihoven nepřiláká. Čtenáři stačí navštívit digitální knihovnu a knihu si zapůjčit z pohodlí domova. I když dochází k rozšíření elektronických knih, současně to nesnižuje počet vydávaných knih tištěnou formou. V konečném důsledku se mění i povaha knihovnické práce a vzdělávání knihovníků.

Pokud bychom se zaměřili na sociální proměny, zjistíme, že vycházejí právě ze změn technologických. Společnost má na výběr z mnoha jiných volnočasových aktivit a na knihy nezbyvá čas. Knihovny také velmi zasahuje fakt, že výuce literatury na základních a středních školách není dán dostatečný prostor. Ačkoliv bychom si mohli myslet, že knihovny a školy jsou mezi sebou úzce spojeny, není tomu tak. Škola svým přístupem nepomáhá žákům správně pochopit význam a funkci literární výchovy a literatury ve společnosti. Další sociální proměnou je to, že lidé začali vnímat vzdělání jako něco, co jim zlepší kvalitu života z hlediska materiálního, nikoliv toho, že budou lepšími vzdělanějšími lidmi. Knihovnická práce nemůže být dostatečně ceněna, pokud spisovatel a učitel má tak nízkou společenskou prestiž jako nyní. S ohledem na všechny tyto změny ve společnosti se zapomíná na to, jaké jsou základní funkce knihovny, a tak se po knihovnách vyžaduje, aby se proměnily na zábavní centra.¹³

Knihovna hraje důležitou roli jako veřejný prostor pro formální i neformální setkávání. Je využívána pro výzkum, vzdělávání a volnočasové vyžití, a tak je důležité, aby i její vybavení tyto aktivity podporovalo. Aby byla knihovna schopná efektivně plnit svou roli uspokojování potřeb knihovnických a informačních služeb komunity, je žádoucí, aby měla informace o potenciálních zákaznících a jejich potřebách. Knihovníci by se měli postarat o to, aby jejich služby byly poskytovány skupinám i jednotlivcům a aby jejich služby byly dostupné všem. Zejména jde o všeobecnou dostupnost, a to i pro

---

¹² Srov. KUBÍČEK, T. *Svět se mění- knihovny ne aneb Knihovna se stabilní jistota v nestabilním světě*, s. 11.

¹³ Tamtéž, s. 12.

osoby potýkající se s nějakým druhem znevýhodnění at' už sociálního nebo např. fyzického. Strategické umístění knihoven je v blízkosti dalších veřejných budov, aby byly čtenářům k dispozici v místě, kde se často pohybují. Jejich prostory by měly být flexibilní, a to proto, aby umožňovaly přizpůsobení rychle se měnícím informačním technologiím a požadavkům na knihovní služby. Měl by to být prostor pro veřejnost přitažlivý, pohodlný a klidný pro studium a četbu. Organizací různých volnočasových aktivit podporují knihovny umělecký a kulturní vývoj lidí všech věkových kategorií.¹⁴

2.1 Základní a neměnné funkce knihovny

Když se Tomáš Kubíček zajímal o historický vývoj knihoven, sestavil základní funkce knihovny, které se během dějinného vývoje nijak neměnily. Kvůli těmto níže vypsáním funkcím se knihovny zakládaly a díky nim byly výjimečnou institucí:

1. Knihovny jsou nástrojem vytváření komunity.
2. Knihovny jsou nástrojem selekce a třídění informací.
3. Knihovny jsou nástrojem uchovávání a zpřístupňování médií paměti, jsou generátorem paměti (nejen shromažďovat, ale podněcovat práci).
4. Knihovny jsou nástrojem vyjednávání hodnot společnosti.
5. Knihovny jsou nástrojem kulturní identifikace.
6. Knihovny jsou nástrojem utváření zážitku zkušenosti s literaturou- s takovým typem fikčního světa, který je nenahraditelný pro lidskou kreativitu a pro lidské myšlení.
7. Knihovny jsou nástrojem pro utváření a rozvíjení vzdělané a tvůrčí společnosti.¹⁵

Tomáš Kubíček v knize L. Foberové k tomuto rozdělení funkcí knihoven ještě dodává: „*Jestliže bude možné domluvit se a trvat na souboru základních, tradičních a stabilních funkcí knihovny, vyplývá z toho poměrně dost pro obsah knihovnické práce, pro charakter knihovnického vzdělávání i pro další směřování knihovnické činnosti v síti společenských institucí.*“¹⁶

---

¹⁴ Srov. KOONTZ, Ch., GUBBIN B. *Služby veřejných knihoven*.

¹⁵ Srov. KUBÍČEK, T. *Svět se mění- knihovny ne aneb Knihovna se stabilní jistota v nestabilním světě*, s. 13.

¹⁶ Tamtéž.

2.2 Funkce národní knihovny

Národní knihovna je centrem systému knihoven a knihovním zákonem je charakterizována jako „*knihovna s univerzálním knihovním fondem doplněným specializovanými fondy, která trvale uchovává konzervační fond a historický fond.*“¹⁷

Plní tedy funkci národní agentury pro mezinárodní standardní číslování knih a hudebnin, národního centra meziknihovnických služeb České republiky a mezinárodní výměny oficiálních publikací. Zpracovává evidenci knihovnických dokumentů v knihovnických fondech knihoven na území České republiky a národní bibliografii, kdy zabezpečuje koordinaci národního bibliografického systému. V neposlední řadě zastupuje knihovny systému knihoven při jednání s kolektivními správci autorských práv ve věci úhrady odměn za užití autorských děl.¹⁸

2.3 Funkce krajských knihoven

Aby docházelo k rozvoji knihoven a jejich služeb, je důležitá spolupráce mezi samotnými knihovnami. Krajské knihovny tak mají funkci odborně nazývanou regionální. Tuto funkci vymezuje knihovnický zákon v § 2 jako funkci, kdy *krajská knihovna a další jí pověřené knihovny poskytují základním knihovnám v kraji především poradenské, vzdělávací a koordinační služby, budují výměnné fondy a zapůjčují výměnné soubory knihovnických dokumentů a vykonávají další nezbytné činnosti napomáhající rozvoji knihoven a jejich veřejných knihovnických a informačních služeb.*¹⁹

Za aktivity, které jsou nejčastěji financované jako regionální, můžeme považovat:

1. Poradenskou a konzultační činnost.
2. Vzdělávání knihovníků, semináře, koordinační porady.
3. Statistická vyhodnocení knihovnických činností.
4. Tvorbu a cirkulaci výměnných fondů.
5. Nákup, zpracování a distribuci knihovnických fondů pořízených z prostředků obce.

¹⁷ Knihovnický zákon 257/2001 Sb., § 9.

¹⁸ Tamtéž, § 9.

¹⁹ Tamtéž, § 2.

6. Servis informačních a komunikačních technologií pro základní knihovny provozované obcemi.²⁰

3 Historie Jihočeské vědecké knihovny

Historie veřejného knihovnictví v Českých Budějovicích začala v roce 1885. První veřejná knihovna zahájila svou činnost s počtem 949 svazků knih pod správou Národní jednoty pošumavské v budově Besedy českobudějovické dne 15. listopadu 1885. Knihy zpočátku získávala od českobudějovických spolků nebo je dostávala darem od čtenářů.²¹

Kvůli vysokému nárůstu knih a čtenářů začaly být prostory českobudějovické Besedy nedostačující, a tak se činnost knihovny přesunula do větších místností domu „U kapra“ v Široké ulici. V roce 1897 tam přibyla čítárna a o rok později přešel celý knihovní fond do majetku Národní jednoty pošumavské, což zajistilo lepší správu i zlepšení služeb. V průběhu dalších let se umístění knihovny opět několikrát změnilo a v roce 1902, kdy měla své hlavní sídlo v budově hotelu „U tří kohoutů“, byla rozšířena její působnost po městě dalšími pobočkami, které byly na Lineckém předměstí, ve Čtyřech dvorech a v Suchém Vrbném.²²

Dne 1. července roku 1922 zahájila činnost Veřejná knihovna města České Budějovice. Vedení knihovny tak reagovalo na zákon o povinnosti všech obcí zřizovat a spravovat obecní knihovny. Město České Budějovice odkoupilo celý knihovní fond i zařízení od Národní jednoty pošumavské a začalo knihovnu samo spravovat v domě číslo 1 na náměstí.²³

Od roku 1924 do roku 1999 byla knihovna v domě číslo 3 v Riegrově ulici, s výjimkou let 1941-1944, kdy byla nacisty vystěhována do nedostačujících prostor na náměstí. S přestavbou prostor v Riegrově ulici v roce 1933 se knihovní rada rozhodla zřídit v knihovně hudební oddělení. Po dvou letech zde knihovníci zařídili a otevřeli i dětské oddělení, přičemž oddělení pro dospívající mládež bylo zřízeno až v roce 1967.²⁴

---

²⁰ KUBÍČEK, J. *Funkce krajských knihoven*, s. 15.

²¹ Srov. CEMPÍRKOVÁ, K. *120 let veřejné knihovny v Českých Budějovicích*, s. 7

²² Tamtéž, s. 7-10.

²³ Jihočeská vědecká knihovna [online]: <https://www.cbvk.cz/historie_knihovny.html>.

²⁴ Tamtéž.

Veřejná městská knihovna se sídlem v Eggertově vile Na Sadech byla v Českých Budějovicích slavnostně otevřena veřejnosti dne 2. května 1948. Podle rozhodnutí zřizovatelů se název knihovny v průběhu let několikrát změnil. V literatuře se můžeme setkat s názvy „Krajská lidová knihovna“ nebo např. „Krajská knihovna“. Nakonec v roce 2001 vznikl nynější název Jihočeská vědecká knihovna.²⁵

V 50. letech 20. století byly zrušeny církevní instituce a kláštery v jižních Čechách, a tak byla Jihočeská vědecká knihovna pověřena převzetím jejich knihoven. Fond knihovny se tak rozšířil o velice vzácné rukopisy, prvotisky a staré tisky do roku 1800 a činnost knihovny se rozšířila o správu, katalogizaci a ochranu těchto dokumentů.²⁶

Velká úprava organizační struktury proběhla v knihovně roku 1969. V tu dobu vzniklo šest samostatných odborů, které se členily na oddělení. Pokud bychom měli zájem např. o informace z historie nebo současnosti jižních Čech a o osobnostech s tímto krajem spojených, máme k dispozici samostatný fond regionální literatury. Knihovna také přispívá k zlepšení nabídky knih malých obecních knihoven. Od roku 1975 přibyli knihovně čtenáři z řad nevidomých a slabozrakých, protože bylo zahájeno půjčování zvukových knih.²⁷

Knihovna však nikdy svým čtenářům nesloužila pouze jako výpůjční instituce. Své služby vždy obohacovala o další pestré programy kulturního vyžití. Vzniklo zde Divadlo poezie, které mládež seznamovalo s poezií. Byl také založen pěvecký soubor „Dyškanti“. Zaměstnanci knihovny organizovali mnoho výstav podporujících jihočeské výtvarníky, besed a v neposlední řadě také autogramiád se známými spisovateli. Neméně významná je i její publikační činnost, která se zaměřuje na bibliografie, soupisy historických fondů, metodické texty, a také na vlastní publikační činnost pracovníků knihovny.

Od svého založení k poslednímu dni roku 1990 bylo v knihovně registrováno 18771 a půjčeno 676610 výpůjček.²⁸ O čtyři roky později došlo k významnému zlomu nejen pro pracovníky knihovny, ale i pro čtenáře. Knihovna zakoupila knihovní systém

---

²⁵ Srov. CEMPÍRKOVÁ, K. *120 let veřejné knihovny v Českých Budějovicích*, s. 12-21.

²⁶ Tamtéž, s. 8.

²⁷ Jihočeská vědecká knihovna [online]: <https://www.cbvk.cz/historie_knihovny.html>.

²⁸ Srov. CEMPÍRKOVÁ, K. *120 let veřejné knihovny v Českých Budějovicích*, s. 18.

Tinlib, v němž jsou vzájemně propojené čtyři moduly, a to akvizice, katalog, správa seriálů a výpůjční protokol²⁹. Knihovníci tak začali ke své práci využívat počítače a internet, pomocí nichž se mimo jiné od roku 1995 tisknou čárové kódy na čtenářské průkazky. V knihovně bylo v tu dobu registrováno 19421 čtenářů, kteří měli možnost vybrat si z 1 377 700 knih. O rok později byl na internetových stránkách knihovny, otevřen online katalog, díky kterému si čtenáři mohli vyhledávat knihy pomocí počítače.³⁰

V roce 2001 vznikl centrální elektronický katalog Jihočeské vědecké knihovny, ve kterém bylo možné uskutečnit vícepobočkový výpůjční systém T Series. Pro všechny pobočky měli nově čtenáři pouze jednu čtenářskou průkazku. Tento rok byla knihovna převedena pod správu Jihočeského kraje. Povodeň v roce 2002 se nevyhnula ani knihovně, a tak bylo zničeno mnoho knih. Pomocí seznamu zveřejněného na internetu byly tyto knihy znovu nakoupeny nebo byly získány díky darům od soukromníků i firem.³¹

Pracovníci Jihočeské vědecké knihovny se stále snaží o to, aby využívání knihovny bylo pro čtenáře co nejjednodušší, a tak během dalších let byla rozšířena jejich online nabídka, pomocí které dochází k lepší komunikaci mezi čtenáři a knihovníky. Čtenář si pomocí internetu může mimo vyhledávání také knihu zarezervovat, vypůjčit, prodloužit výpůjčky a naopak knihovna čtenáře pomocí internetu upozorňuje na vypršení výpůjční lhůty.

V roce 2005, tedy v době, kdy knihovna oslavovala 120 let od svého založení, bylo pro čtenáře a širokou veřejnost připraveno mnoho akcí souvisejících s tímto výročím. Během pololetí pracovníci knihovny uspořádali 167 akcí pro děti a mládež.³²

Pro větší komfort při využívání online služeb byl v září roku 2006 nahrazen systém Tinlib jiným systémem s názvem ARL Rapid Library. V ten samý rok byl v Jihočeském kraji realizován projekt, který zajistil připojení k internetu v 546

---

²⁹HÁJKOVÁ, Z. *Zkušenosti s využíváním automatizovaného systému Tinlib v SVK České Budějovice* [online]: <<https://www.vkol.cz/cs/dokumenty/knihovni-obzor/ko-1996-1/clanek/zkusenosti-s-vyuzivanim-automatizovaneho-systemu-tinlib-v-svk-ceske-budejovice/>>.

³⁰Srov. CEMPÍRKOVÁ, K. *120 let veřejné knihovny v Českých Budějovicích*, s. 18-20.

³¹Jihočeská vědecká knihovna [online]: <https://www.cbvk.cz/historie_knihovny.html>.

³²Tamtéž.

knihovnách, tj. 99%. O rok později byla uživatelům Jihočeské vědecké knihovny zpřístupněna digitální knihovna, díky které si mohou čtenáři vybrat monografie, periodika a mapy od roku 1380 až do současnosti v digitální podobě.³³

Uživatelé knihovny od roku 2010 nemusejí knihy vracet jen tam, kde si je vypůjčili, ale v kterékoli pobočce ve městě. Mohou využít také tzv. biblioboxy, které jsou umístěné před budovami na Lidické třídě a Na Sadech. Výhodou těchto biblioboxů je to, že jsou čtenářům k dispozici i mimo otevírací dobu knihoven.

V roce 2011 bylo užívání knihovny zjednodušeno vysokoškolským studentům a učitelům Jihočeské univerzity. Jihočeská vědecká knihovna navázala užší spolupráci s Akademickou knihovnou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Studenti a učitelé mohou využívat služeb vědecké knihovny pomocí studentské identifikační karty a v Akademické knihovně JU mohou vracet i dokumenty vypůjčené z vědecké knihovny.

Jihočeská vědecká knihovna zahájila v dubnu roku 2014 jako první knihovna v České republice online půjčování e-knih z produkce českých nakladatelů. Tím se zasloužila o získání ceny Ministerstva kultury ČR „Knihovna roku“ v kategorii „významný počin v oblasti knihovnictví“. V tomto roce se jí také podařilo uspořádat nejúspěšnější ročník Festivalu dětských knih, časopisů a her, během kterého do poboček knihovny zavítalo více než 1500 návštěvníků. Titul „Knihovna roku“ spolu s Moravskou zemskou knihovnou v Brně knihovna obhájila i v roce 2016. Tentokrát to bylo v kategorii „významný počin v poskytování veřejných knihovnických a informačních služeb“ za projekt ObalkyKnih.cz. Díky tomuto projektu můžou uživatelé knihovny v online katalogu vidět obálky a obsahy knih, periodik, hudebnin a dalších dokumentů.³⁴

3.1 Kulturní činnost Jihočeské vědecké knihovny

Zaměstnanci Jihočeské vědecké knihovny se snaží do prostor knihovny přilákat co nejvíce čtenářů a svou kulturní činností oslovit i nečtenářskou veřejnost. Mimo běžných veřejných knihovnických a informačních služeb se tak knihovníci podílejí na organizaci řady kulturních akcí. Mezi tyto činnosti můžeme zařadit práci na výstavách,

---

³³Jihočeská vědecká knihovna [online]: <https://www.cbvk.cz/historie_knihovny.html>.

³⁴Tamtéž.

koncertech, divadelních představeních, besedách, ale i publikační činnosti. V šedesátých letech 20. století bylo u mladých posluchačů oblíbené Divadlo poezie. Toto divadlo uvádělo domácí i zahraniční tvorbu autorů poezie, pořádalo vzpomínkové večery k výročím autorů nebo důležitým kulturním událostem, dávalo prostor i regionálním autorům a nezapomínalo ani na děti.³⁵

Od roku 1982 po dobu sedmi let byly mezi kulturní veřejností oblíbené tzv. Zlatokorunské čtvrtky pořádané Státní vědeckou knihovnou a českobudějovickým Domem kultury. V prostorách zlatokorunského kláštera měli návštěvníci možnost setkávat se se známými kulturními osobnostmi. Další besedy se spisovateli a ilustrátory se konaly také v dětském oddělení v Riegrově ulici.³⁶

Pracovníci dětských oddělení Jihočeské vědecké knihovny pořádají ročně kolem tří set akcí podporujících rozvoj čtenářské gramotnosti u dětí a mládeže. Děti mají možnost vybrat si z klidnějších čtenářských a literárních aktivit, kdy se zúčastní předčítání, literárních pásem, besed nebo hudebních pořadů. Dále mají na výběr náročnější aktivity v podobě literárních soutěží, kvízů, literárních výletů a dalších.³⁷

Knihovníci se zabývají i výstavní činností, kterou lze rozdělit do tří okruhů. Přípravují interní krátkodobé výstavy konané v prostorách knihovny za účelem propagace knih s možností jejich vypůjčení. Tento druh výstav je uspořádán většinou pro pravidelné čtenáře a uživatele knihovny. Dalším druhem jsou veřejné krátkodobé výstavy, které bylo možno navštívit do roku 1990 jen v prostorách mimo knihovnu. Nejčastěji probíhaly v klášteře ve Zlaté koruně, ve Vyšším Brodě, v Týně nad Vltavou nebo ve výstavní síni Krajského střediska státní památkové péče a ochrany přírody v Českých Budějovicích. Od roku 1991 probíhají tyto výstavy v budově na Lidické třídě. Výstavy pořádají sami zaměstnanci knihovny, nebo jsou prostory propůjčeny jiným institucím. V rámci spolupráce s různými organizacemi jsou do prostor knihovny instalovány hotové výstavy, které můžeme nazvat převzatými.³⁸

Knihovna měla od roku 1980 k dispozici také stálou expozici Písemnictví v jižních Čechách ve Zlaté Koruně, která byla zaměřena na vývoj jihočeské regionální

---

³⁵CEMPÍRKOVÁ, K. *120 let veřejné knihovny v Českých Budějovicích*, s. 23.

³⁶Tamtéž, s. 25.

³⁷Tamtéž, s. 26.

³⁸Tamtéž, s. 27.

literatury a její hlavní rysy. V roce 2000 však převzal expozici i objekt kláštera Národní památkový ústav, který literární výstavu zrušil. O tři roky později byla v 1. patře kláštera instalována opět výstava s názvem „Místa setkávání v literatuře na jihu Čech“.³⁹

Jihočeská vědecká knihovna má za sebou také nemalou ediční činnost, která je zaměřena především na kulturní regionální tematiku.

4 Seznam literárních a čtenářských aktivit JVK pro děti a mládež

Veškeré aktivity Jihočeské vědecké knihovny v Českých Budějovicích se konají v hlavní budově knihovny Na Sadech, Lidická 1 a na pobočkách Čtyři Dvory, Vltava, Suché Vrbné a Rožnov. Akce pro děti máme možnost navštívit v dětském oddělení knihovny Na Sadech a na pobočkách Rožnov, Vltava, Suché Vrbné a ve Čtyřech Dvorech. Mládež od 15 let věku už nevlastní dětský průkaz čtenáře a aktivity pro ně určené probíhají v oddělení pro dospělé a mládež v budově Na Sadech. V těchto odděleních se nerealizují pouze aktivity pro veřejnost, ale v dopoledních hodinách pořádají pracovníci knihovny řadu programů pro mateřské, základní, střední a speciální školy. Aktivity, které knihovníci daných poboček nabízejí, se různí. Záleží na tom, jaké mají knihovníci k dispozici prostředky a také možnosti pro jejich realizaci. Každá z těchto poboček je jinak zaměřena a významným faktorem je, zda jsou v jejím okolí školy a o jaké školy se jedná.

V následujících tabulkách je uveden seznam literárních a čtenářských aktivit pro děti a mládež, které byly realizovány Jihočeskou vědeckou knihovnou v Českých Budějovicích v roce 2016 a v roce 2017. Pro lepší orientaci budou aktivity rozděleny na veřejné a neveřejné. Veřejné aktivity jsou přístupné všem, kteří o ně mají zájem, naproti tomu aktivity neveřejné probíhají v dopoledních hodinách a jsou určeny pro školy. Ve „Zprávě o činnosti Jihočeské vědecké knihovny v roce 2016“ jsou tyto akce děleny na vzdělávací a zábavné, kdy do vzdělávacích se zařazují zde zmíněné neveřejné aktivity a do zábavných akcí ty, které jsou přístupné veřejnosti⁴⁰.

---

³⁹ CEMPÍRKOVÁ, K. *120 let veřejné knihovny v Českých Budějovicích*, s. 35.

⁴⁰ Srov. Zpráva o činnosti Jihočeské vědecké knihovny v roce 2016 [online]: <https://www.cbvk.cz/zakladni_dokumenty.html>.

4.1 Aktivity pro děti a mládež pořádané v roce 2016 (Tabulka č. 1)

Veřejné aktivity	Neveřejné aktivity
Dopoledne pro nejmenší	Už jsem čtenář, knížka pro prvňáčka
Čtení nás baví	Příprava na školu
Lovci perel	Čtení s druháčkem
Čtení se Zauzlínou	Spolupráce se ZŠ
Čtení z nových knížek pro děti	Besedy pro sluchově postižené děti z MŠ Riegrova
Youkni na to	Besedy pro děti ze Střediska výchovné péče
Literární soutěž: O nejhezčí jarní básničku	Besedy pro Montesorri ZŠ Viva Bambini
Škoda to nečíst	Besedy pro handicapované děti ze sdružení Arpida
Čtenářská výměnná burza knih a časopisů	Seznámení s knihovnou pro 1. ročníky středních škol
Knížkování	Poprvé v knihovně
Čtenářská dílna s Evou	Jak vzniká kniha
Noc/Odpoledne s Andersenem	Literární žánry
Literární soutěž: Jihočeský úsměv	Komiksové bubliny
Festival dětských knih, časopisů a her	Online katalog, aneb jak se neztratit v knihovně
Večer poezie - Víř očí	Jak to chodí v knihovně?
Knížvent aneb advent začíná s knížkou	Jak psát povinnou četbu, referát
Špunti, špunty, hračky	

4.2 Aktivity pro děti a mládež pořádané v roce 2017 (Tabulka č. 2)

Veřejné aktivity	Neveřejné aktivity
Dopoledne pro nejmenší	Už jsem čtenář, knížka pro prvňáčka
Čtení z nových knih pro děti	Čtení s druháčkem
Noc s Andersenem	Příprava na školu
Lovci perel	Exkurze pro školní družiny
Čtení se Zauzlínou	Exkurze pro mateřské školy
Den poezie - Vír očí	Exkurze pro praktické školy
Odpoledne pro chytré hlavičky	Besedy pro školy
(Za) bal to!	Čtení pro mateřské školy
Rande naslepo s knihou	Exkurze pro Střední odborná učiliště
Čtenářská dílna	Seznámení s knihovnou pro 1. ročníky středních škol
Čtení nás baví	Poprvé v knihovně
Špunty, špunti, hračky	Jak vzniká kniha?
Literární soutěž: O nejhezčí jarní básničku	Literární žánry
Knižvent aneb advent začíná s knížkou	Osobnosti české literatury
Rozkvet' te čtením	Online katalog, aneb jak se neztratit v knihovně
Festival dětských knih, časopisů a her	Jak to chodí v knihovně?
Týden knihoven	Jak psát povinnou četbu, referát
Pohádky pro uťapané	Komiksové bubliny
Vodnická čtenářská dílna	Osobnosti české literatury
Tři pohádky a jedna písnička	
Hravé odpoledne plné her a kvízů	

Knižní skládačky pro každého	
Literární soutěž: Jihočeský úsměv	
Hravé čtení na dobrou noc	
Čtenářská výměnná burza knih a časopisů	
Indiánské odpoledne	

5 Pravidelné veřejné aktivity pro děti a mládež

Mezi pravidelné aktivity pro děti a mládež, které pracovníci Jihočeské vědecké knihovny pořádají, můžeme řadit ty aktivity, které jsou do programu řazeny každý měsíc již řadu let. Patří sem akce s názvy: „Dopoledne pro nejmenší, Čtení z nových knih pro děti, Čtení se Zauzlinou a Čtení nás baví“. Účast na všech těchto akcích není podmíněna členstvím v knihovně a vstup je zdarma.

Knihovníci pro děti a mládež připravují i aktivity, které probíhají pouze jednou do roka, ale pravidelně již řadu let. Mezi tyto aktivity patří „Festival dětských knih, časopisů a her“ a aktivity probíhající na konci roku „Knižvent aneb advent začíná s knížkou a Špunti, špunty hračky“. Patří sem i celostátní akce „Noc s Andersenem“, do které je zapojena i Jihočeská vědecká knihovna. Aktivity „Čtenářská dílna“ a „Čtenářská výměnná burza knih a časopisů“ probíhají dvakrát do roka.

V Jihočeské vědecké knihovně mají děti i mládež možnost účastnit se i různých soutěží, které probíhají také pravidelně každý rok. Mezi literární soutěže bychom mohli zařadit soutěže „O nejhezčí jarní básničku“ a „Jihočeský úsměv“. Oblíbenou akcí mezi dětskými čtenáři je i čtenářská soutěž „Lovci perel“.

Každý rok probíhá speciální akce „Den poezie - Vír očí“, na které naopak vystupují sami studenti Česko-anglického gymnázia z Českých Budějovic se svou vlastní literární tvorbou. Knihovníci pro tuto akci poskytují pouze prostory knihovny, avšak aktivně se na ní nepodílejí.

Mimo aktivity, které přispívají k rozvoji čtenářství, mají děti možnost navštěvovat i řadu jiných zábavných aktivit, které se v prostorách knihovny realizují. V rámci akce s názvem „Odpoledne plné her a hlavolamů s Labyrintem“ si návštěvníci mohou přijít vyzkoušet deskové hry, které má knihovna k dispozici i k půjčení. Prostory knihovny také slouží jako tvůrčí dílny, kdy např. v období Vánoc mají čtenáři možnost si vytvořit adventní věnce, připravovány jsou i mikulášské besídky nebo např. pravidelné zpívání.

Děti nenavštěvují knihovnu pouze v časech, kdy se uskutečňují nějaké řízené aktivity, nebo když chtějí vrátit vypůjčenou knihu a jinou si zase půjčit. V knihovnách mají vytvořené příjemné zázemí, které jim umožňuje trávit zde svůj volný čas. Je zde vytvořena relaxační zóna, kde jsou návštěvníkům knihovny k dispozici křesla a velké sedací pytle, mají možnost zahrát si zde šachy nebo jiné deskové hry nebo prostor knihovny využít pouze ke konverzaci se svým kamarádem. Nejoblíbenější činností, která děti do knihovny stále láká, je možnost využití počítačů a internetu.

5.1 Aktivity probíhající každý měsíc

Tyto aktivity mají v programu Jihočeské vědecké knihovny své místo každý měsíc již řadu let. I v letošním roce máme možnost se níže popsaných akcí zúčastnit.

5.1.1 Dopoledne pro nejmenší

Dopoledne pro nejmenší je věnováno maminkám a malým dětem. Jak sami pracovníci knihovny v propagačním materiálu aktivit za únor roku 2018 prezentují: „*probouzíme lásku ke knihám od nejútlejšího věku*“⁴¹. Věková hranice pro tuto akci není určená, avšak nejčastěji chodí rodiče nebo prarodiče s dětmi do 3 let věku. Akci můžou maminky s dětmi pravidelně navštěvovat již od roku 2012, vždy první úterý v měsíci od 9:00-12:00 hod. v dětském oddělení knihovny Na Sadech. Knihovnice zde mimo jiné pomáhají dospělým účastníkům s výběrem knih pro jejich děti, dále zde probíhá čtení, ale i malování a tvoření. Společně se zde seznamují s prostory knihovny a s tím, jak správně máme s knihami zacházet.

5.1.2 Čtení z nových knih pro děti

Pro starší děti, konkrétně pro předškoláky a školáky do věku 8 let, v dětském oddělení Na Sadech pravidelně od roku 2013 probíhá akce s názvem „Čtení z nových knih pro děti“. Děti mohou tuto akci navštěvovat každé poslední pondělí v měsíci od

---

⁴¹ Jihočeská vědecká knihovna [online]: <<https://www.cbvk.cz/>>.

15:30 hod. Pracovnice knihovny zde účastníky seznamují s knižními novinkami, ze kterých jim čtou.

5.1.3 Čtení se Zauzlínou

Zauzlína je autorským projektem pracovnice pobočky Čtyři Dvory paní Václavy Medalové-Hůdové, která si sama vytvořila podobu skřítky Zauzlíny, který děti doprovází u čtení z nejrůznějších knih. Tato čtenářská aktivita probíhá pravidelně jednou měsíčně na pobočce Čtyři Dvory a podle časové vytíženosti paní Medalové-Hůdové, která tuto akci vždy vede, se Zauzlína vydává i do dalších poboček knihovny. Zde je aktivita do programu zařazována nepravidelně, vždy však od 16:00 hod. Při této aktivitě nejsou dětem knihy pouze představovány a čteny, ale je u dětí kladen důraz na tvořivé myšlení, ke kterému je využívána filosofie pro děti. Akce je oficiálně určena pro děti ve věku 3-6 let. Vzhledem k oblíbenosti této akce i mezi staršími dětmi, které „Čtení se Zauzlínou“ navštěvují dlouhodobě, byla pro letošní rok 2018 pracovníky knihovny vytvořena obdobná aktivita s názvem „Čtenářský klub pro mladší školáky“. Tato akce navazuje na Čtení se Zauzlínou, ale je přizpůsobená starším dětem od 8 let věku. Při této aktivitě je kladen důraz hlavně na čtení s porozuměním a věnují se zde i správnému zápisu do školních čtenářských deníků.

5.1.4 Čtení nás baví

Tuto aktivitu navštěvovaly děti pravidelně na pobočce knihovny Suché Vrbné dvakrát v měsíci až do loňského roku 2017. Z interních dokumentů a statistik knihovny, které mi byly poskytnuty, však vyplývá, že tato akce měla nejnižší účast mezi všemi ostatními aktivitami probíhajícími na pobočce Suché Vrbné. Od dubna roku 2017 probíhala aktivita pouze jednou do měsíce, ale ani to účast dětí na jednotlivých setkáních nezvýšilo. Tato neúčast zapříčinila to, že v letošním roce je akce plánována zatím pouze na únor a dále bude zařazována nepravidelně a velmi málo.

5.2 Aktivity probíhající v určitém období v roce

Níže vypsání aktivity jsou do programu knihovny zapisovány v pravidelných měsících každý rok.

5.2.1 Noc s Andersenem

Tato aktivita je někdy prezentována i jako odpoledne s Andersenem. Je to z toho důvodu, že na některých pobočkách knihovny tráví děti pouze odpoledne a na noc zde

již nemají možnost být a naopak v jiných pobočkách děti přicházejí na noc a zůstávají v knihovně do druhého dne. V roce 2018 mají děti možnost spát v knihovně na pobočkách Čtyři Dvory a Suché Vrbné, kde program začíná v pátek 23. 3. 2018 v pozdních odpoledních hodinách a končí v sobotu 24. 3. 2018 v 9:00 hod. Pobočky Rožnov, Vltava a dětské oddělení Na Sadech se do této akce zapojují také, ale pracovníci těchto knihoven připravují pro děti pouze odpolední program. Jak zde již bylo zmíněno, jde o celorepublikovou akci, která se dostala i za hranice naší republiky a nejčastěji probíhá v měsíci březnu. Tato akce má jako jedna z mála omezenou kapacitu, a tak je potřeba se předem přihlásit. Součástí programu jsou seznamovací hry, divadlo nebo např. noční bojová hra, kdy účastníci hledají pomocí šifer umístěných v různých knihách poklad. Témata nejsou celorepublikově nařízená, vždy pouze doporučená, záleží na každé knihovně, jak se rozhodne tuto akci uspořádat a jaké knihy pro její program vybere.

5.2.2 Čtenářská výměnná burza knih a časopisů

Už název této aktivity nám může napovědět, že při ní dochází k výměně knih a časopisů. Čtenáři mohou do knihovny přinést své vlastní knihy, které již nechtějí mít doma ve svých knihovničkách, a hned je mohou vyměnit za jiné, které je na burze zaujmou. Tato akce probíhala v březnu roku 2016 i 2017 na pobočce Suché Vrbné a v říjnu 2017 v dětském oddělení Na Sadech. V letošním roce proběhne opět v březnu na pobočce Suché Vrbné, Vltavě a v dětském oddělení Na Sadech. Čtenáři mohou tuto akci využít vždy během otevírací doby po celý měsíc. Při této akci jsou nabízeny i různé knihy a časopisy ze samotné knihovny, kdy si děti mohou publikaci, která je zaujme, vzít a nevracet. Účast na této akci není podmíněna tím, že vybrat knihu si může pouze ten, který přinesl jinou knihu na výměnu.

5.2.3 Čtenářská dílna

V roce 2016 v knihovně Na Sadech probíhala akce s názvem „Čtenářská dílna s Evou“. Tuto akci nepořádali sami pracovníci knihovny, nýbrž probíhala na objednávku a její lekce vedla Eva Petelíková, která se věnuje kulturně vzdělávacím akcím pro děti. Sama autorka na svých internetových stránkách o Čtenářských dílnách udává, že *„cílem těchto dílen je probouzet a podporovat v dětech zájem o čtení a radost z něj. Jsou určitou formou vzdělání, rozvíjejí čtenářskou gramotnost a kritické myšlení u*

*děti, a také podněcují jejich fantazii a kreativitu*⁴². Při těchto dílnách nebyly knihy dětem pouze předčítány, ale příběh z nich si děti mohly samy zkusit a prožít. Ve spolupráci s Jihočeskou vědeckou knihovnou byla nabídnuta tzv. „Vodnická čtenářská dílna“, která je určena pro mladší školní děti. Děti zde předvídají příběh, charakterizují postavy, rozvíjejí svou empatii a herecké dovednosti, pracují s dechem a hlasem⁴³.

V roce 2017 jsme měli možnost setkat se v Jihočeské vědecké knihovně s Evou Petelíkovou na Festivalu dětských knih, časopisů a her, nicméně čtenářské dílny, které v knihovně nadále probíhaly, už byly vedeny samotnými knihovnicemi.

5.2.4 Festival dětských knih, časopisů a her

Od roku 2009 probíhá pravidelně v knihovně Na Sadech dvoudenní „Festival dětských knih, časopisů a her“, kdy je pro účastníky připraven bohatý program. Pokud se ohlédneme za průběhem této akce do roku 2017, v tomto ročníku probíhaly akce i na pobočkách Čtyři Dvory a Lidická 1.

Pro účastníky festivalu byly připraveny aktivity pro podporu dětského čtenářství ve formě literárních kvízů, představení audioknih, nabídky knih od knihkupectví „Dobrovský“ nebo např. čtenářské dílny. Děti se zde mohly setkat i s autory dětských knih, konkrétně Vráťou Kadlecem nebo s tvůrci komiksů Danielem Vydrou a Klárou Smolíkovou, kteří měli připravené workshopy, na kterých děti seznamovali s tím, jak takový komiks vzniká.

Děti nebyly ochuzené ani o zábavný program, který představoval např. „stavbu iglů z tisícovky knih“, malování na obličej nebo skákací hrad. Nechybělo ani divadelní a hudební představení. Podle údajů ze „Zprávy o činnosti Jihočeské vědecké knihovny v roce 2016“ je festival veřejností hodnocen velice kladně a návštěvnost v roce 2016 se pohybovala okolo 2000 účastníků⁴⁴.

Tato akce je jednou z největších, kterou knihovníci Jihočeské vědecké knihovny pořádají, a její organizace patří k těm nejnáročnějším. Akce byla původně zamýšlena na období měsíce října, kdy celorepublikově probíhá „Týden knihoven“, nicméně počasí této akci, která probíhá z velké části v prostorách zahrady Na Sadech, nepřálo. To se

---

⁴² Srov. Čtenářské dílny [online]: <<http://ctenarske-dilny.cz/>>.

⁴³ Srov. Čtenářské dílny [online]: <http://ctenarske-dilny.cz/?page_id=8>.

⁴⁴ Srov. Zpráva o činnosti Jihočeské vědecké knihovny v roce 2016 [online]: <https://www.cbvk.cz/zakladni_dokumenty.html>.

podepsalo i na návštěvnosti. Další ročníky festivalu tak byly přesunuty ještě na konec školního roku, tedy na červen.

Festival dětských knih, časopisů a her je plánovaný i na tento rok, ale jeho organizace bude s ohledem na předchozí ročníky pozměněna. Festival byl připravován hlavně jako akce pro veřejnost, kdy pracovníci knihovny nikdy neměli zajištěnou návštěvnost. Právě to se letošním rokem mění a veškerý program bude primárně probíhat v dopoledních hodinách, a to pro školy, které budou předem přihlášené. Akce, která dříve probíhala z její podstatné části i o víkendu, se přesouvá kvůli účasti škol na čtvrtek a pátek. Odpolední program bude přístupný nadále i veřejnosti.

5.2.5 Knižvent aneb advent začíná knihou

Tato akce je spjata s „Dnem pro dětskou knihu“, který je v České republice určen na sobotu před první Adventní nedělí. Jde tedy o prosincovou akci, kde jsou dětem představovány knižní novinky. Poté mají děti za úkol napsat dopis nejen Ježíškovi, ale i tzv. „Knižíškovi“, ve kterém si napíší alespoň o jednu knihu k Vánocům.

5.2.6 Špunti, špunty, hračky

Špunti, špunty, hračky je pravidelná oslava na konci roku. V roce 2017 se děti mohly sejít na pobožce Čtyři dvory již po čtvrté. Společně zde oslavují v čase 15:00-18:00 hod. Silvestr v knihovně. Pro děti je zde připraveno malé občerstvení, hrají zde různé hry a čtou si z knížek, které si v knihovně samy vyberou.

5.3 Literární a čtenářské soutěže pro děti a mládež

Pracovníci knihovny vyhlašují každý rok pro děti i oblíbené soutěže, kterých se mohou účastnit v určitém období, a poté dochází k vyhlášení a odměnění výherců.

5.3.1 O nejhezčí jarní básničku

Literární soutěž „O nejhezčí jarní básničku“ je vyhlašována již od roku 2012 dětským oddělením Na Sadech. Soutěž má vždy zadané téma, např. „Jaro, knihy, knihovna“. Soutěží se ve třech věkových skupinách. Děti si mohou zasoutěžit v kategoriích nejmenších čtenářů, středního školního věku a staršího školního věku. Své práce mají možnost odevzdávat v průběhu února a března v již zmíněném dětském oddělení. Nejhezčí práce jsou poté v měsíci dubnu vyhlášeny, vystaveny a odměněny.

5.3.2 Jihočeský úsměv

Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích ve spolupráci s Jihočeským klubem Obce spisovatelů pravidelně od roku 2009 v období měsíců září a říjen vyhlašují i literární soutěž s názvem „Jihočeský úsměv“. Tato soutěž je určena pro děti ve věku 6-15 let. Účastníci mohou soutěžit se svou povídkou, básní, fejetonem, úvahou, esejí nebo reportáží, ale nesmějí překročit maximální rozsah dvou stran formátu A4. Tématem těchto prací jsou zážitky z prázdnin, ze školy nebo z domova a příběhy inspirované četbou. Slavnostní vyhlášení probíhá v listopadu v knihovně na Lidické 1.

5.3.3 Lovci perel

Jedná se o motivační čtenářskou soutěž, kdy pracovníci knihovny označí vybrané knihy nápisem „Toto je perlorodka“. Takto označené knihy si může dětský čtenář vypůjčit a po jejich přečtení vyplní kvíz s několika otázkami, pomocí kterých pracovníci knihovny zjišťují, do jaké míry čtenář textu porozuměl a zda ho doopravdy četl. Po vyhodnocení kvízu dostává čtenář za odměnu velký barevný korálek, který si navlíkne na provázek označený jeho jménem. Provázek s korálky je umístěn v prostorách knihovny. Děti tak mají možnost kontrolovat, jak jsou na tom ve sbírání korálků ostatní soutěžící, a různě se předhánět. Soutěž je vyhlašována od roku 2015 vždy v březnu, který je celorepublikově označován za „měsíc čtenářů“, a probíhá až do konce roku, kdy se uskutečňuje vyhlášení a odměnění vítězů.

5.4 Speciální akce studentů Česko-anglického gymnázia

Tato akce je speciální tím, že ji nepořádá žádný z pracovníků knihovny, ale přímo studenti Česko-anglického gymnázia v Českých Budějovicích. Zařazena do této práce je proto, aby bylo poukázáno, že knihovna může poskytnout své prostory i pro takovéto aktivity.

Studenti tohoto gymnázia píšící poezii pravidelně v listopadu od roku 2015 pořádají akci nesoucí název „Den poezie - Vír očí“. Tato akce probíhá záměrně v listopadu, na který připadá celorepublikový „Festival Den poezie“. Studenti zde představují nejen svá díla, ale jak je uvedeno ve „Zprávě o činnosti Jihočeské vědecké knihovny v roce 2016“, představují i „*díla těch, jejichž poezie je čtení hodna*“⁴⁵. Pro

---

⁴⁵ Srov. Zpráva o činnosti Jihočeské vědecké knihovny v roce 2016 [online]: <https://www.cbvk.cz/zakladni_dokumenty.html>.

diváky a posluchače je připraveno i scénické čtení s recitací a další doprovodný program.

6 Nepravidelné veřejné aktivity pro děti a mládež

Ostatní akce uvedené v tabulkách nemůžeme považovat za stálé, protože šlo o jednorázové akce nebo aktivity, které probíhaly v letech minulých, ale nyní je nahradily aktivity jiné. Akce, které probíhaly pravidelně, ale byly aktuální pouze jeden rok. Nebo ty, které byly do programu zařazeny loňský rok jako novinka a podle jejich návštěvnosti se bude odvíjet jejich budoucí zařazení do programu knihoven. V této práci se zaměříme pouze na některé.

6.1 (Za)bal to!

Jedná se o akci, která proběhla v září 2017 v souvislosti se zahájením nového školního roku. Pracovníci knihovny využili tento čas k přilákání čtenářů i nečtenářů do knihovny. Akce byla pro účastníky připravena v odpoledních hodinách na všech pobočkách knihovny i v dětském oddělení Na Sadech. Děti si do knihoven mohly přijít zabalit své učebnice i sešity. Pracovníci knihovny dětem ukázali, jak správně knihy zabalit a jak se k nim mají chovat, aby je nezničily.

6.2 Rozkvet' te čtením

Během celého března roku 2017 si každý, kdo si na pobočce Čtyři dvory vypůjčil dětskou knihu, mohl zavěsit leknínový květ do čtecí sítě, která byla k dispozici v prostorách knihovny. Cílem této akce bylo odměnit čtenáře za pravidelnou četbu a inspirovat je při výběru dalších knih. Podobná akce, při které samotní čtenáři doporučují knihy k četbě, probíhá i v roce 2018 v dětském oddělení Na Sadech. Děti zde vyplňují krátký formulář, kde uvedou své jméno, název knihy, jméno spisovatele, hlavní postavy děje a to, co je v knize nejvíce zaujalo. Na závěr pomocí hvězdiček udělí knize hodnocení. Takto vyplněný formulář připevní na nástěnku, která je umístěna v prostorách schodiště dětského oddělení Na Sadech.

6.3 Týden knihoven

Byl zaměřen na předškolní děti a jejich rodiče. Tato akce probíhala první týden v říjnu roku 2017. Mimo čtenářské aktivity byly pro děti připraveny deskové hry,

výtvarné činnosti nebo např. přednáška na téma „Jak začít se skateboardingem?“, která proběhla na pobočce Vltava.

V rámci tohoto týdnu probíhala již zmíněná burza knih a časopisů nebo akce s názvem „Pohádky pro uťapané“, kdy na internetových stránkách knihovny byly čtenářům k dispozici pohádky. Do akce byly zapojeny všechny pobočky i dětské oddělení Na Sadech. Čtenářské aktivity, které mohli účastníci navštívit, byly např. „Knižní skládačky“ na pobočce Čtyři Dvory nebo „Vodnická čtenářská dílna“ v dětském oddělení Na Sadech.

7 Neveřejné aktivity pro děti a mládež

Jak už bylo zmíněno, pracovníci knihovny se zabývají i neveřejnými aktivitami, které probíhají v dopoledních hodinách a jsou určeny pro skupiny dětí z mateřských, základních, středních a speciálních škol. Jsou to aktivity, které se týkají jednorázového seznámení žáků a studentů s prostředím a chodem knihovny. Nejrůznější besedy, na kterých knihovníci žákům poradí, např. jak mají správně psát povinnou četbu a referáty nebo jak správně vyhledávat v online katalogu knihovny. V programech pro školy nezapomínají ani na samotné čtení z nejrůznějších knih a nebrání se ani tomu připravit pro školy program na téma, které si určí sám vyučující. Za všechny výše zmiňované aktivity bude v této práci věnován prostor té, která je mezi školami nejrozšířenější a věnuje se jí několik poboček knihovny.

7.1 Už jsem čtenář, knížka pro prvňáčka

Jedná se o celostátní projekt, který již od roku 2007 vyhlašuje Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky (SKIP). Zúčastnit se ho mohou všechny veřejné knihovny, které splní určité podmínky a jsou institucionalizovanými členy právě SKIPU ČR.

Cílem projektu je „rozvoj čtenářských návyků žáků již od prvního ročníku školní docházky“⁴⁶. Jihočeská vědecká knihovna ve spolupráci s několika základními školami v Českých Budějovicích přihlašuje každý rok do této akce žáky prvních tříd základních

---

⁴⁶ Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky [online]: <<http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/projekt-uz-jsem-ctenar-knizka-pro-prvnacka/projekt-uz-jsem-ctenar-2013-knizka-pro-prvnacka-2016-2017>>.

škol ze svého okolí. Pracovníci knihovny v rámci tohoto projektu musejí pro přihlášené žáky uspořádat v knihovně několik akcí, které u dětí vedou k rozvoji zájmu o četbu.

V knihovně Na Sadech se těmto aktivitám věnují s žáky ZŠ Dukelská 11 až v druhém pololetí školního roku a jde tak o čtyři setkání, při kterém dochází ke společnému čtení. Na pobočce Čtyři Dvory se této aktivitě věnují po celý školní rok a spolupracují s 2. ZŠ Máj, konkrétně s třídou pro talentované a mimořádně nadané děti a s žáky ZŠ Emy Destinové 46. Záleží na vyučujícím, zda má zájem zúčastnit se s dětmi všech aktivit, které pracovníci knihovny nabízejí, nebo si vybere pouze některé z nich. Není povinností docházet na všechny připravené aktivity, jen se vyučující se svou třídou musí předem přihlásit na ty, o které zájem mají.

Na konci školního roku všichni účastníci projektu, kteří ho úspěšně dokončí, dostanou knížku pro prvňáčka, která byla napsána a ilustrována k účelům tohoto projektu a nelze ji koupit v běžném knihkupectví minimálně ještě tři roky po skončení projektu. Každý rok je vybrán jeden spisovatel, který se do projektu přihlásí. Ve školním roce 2016/2017 žáci dostávali knihu Martina Šinkovského „Lapálie v Lampálii“ a v roce 2017/2018 žáci dostanou odměnu v podobě knihy od Evelýny Koubové „Bráchova bota“.

V Jihočeské vědecké knihovně tento projekt končí ještě tzv. „Pasováním na čtenáře“, kdy při slavnostním ceremoniálu žáci dostávají knihu a průkaz čtenáře.

PRAKTICKÁ ČÁST

8 Vlastní doporučené aktivity

Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích připravuje pro své čtenáře mnoho zajímavých aktivit. Není tak snadné vytvořit návrh nových aktivit, kterým se pracovníci knihovny nevěnují. V průběhu celého roku se snaží vytvořit zajímavý a pestrý program, který do knihovny přiláká nejen děti a mládež, ale i dospělé čtenáře.

Stále pracují i na vylepšení samotné propagace těchto akcí, a my se tak můžeme v roce 2018 setkat např. s novinkou, kdy na propagačním letáku akcí pro konkrétní měsíc jsou viditelně oddělené sloupce s akcemi určenými pro děti a pro dospělé. To napomáhá již při prvním pohledu k lepší orientaci v nabízených aktivitách.

Pracovníkům knihovny nikdo nenařizuje tyto zábavné a vzdělávací aktivity pořádat. Nicméně pro zajištění budoucnosti jejich práce je tato činnost nutností, protože zájem o knihu u dětí se stále snižuje. Mimo jiné za to může zvyšující se nabídka jiných volnočasových aktivit a programů, které pořádají jiné organizace.

Při analýze aktivit pořádaných Jihočeskou vědeckou knihovnou pro děti a mládež jsme si mohli všimnout, že počet nabízených čtenářských aktivit je vyšší než počet aktivit literárních. Stejně tak počet akcí, které se věnují dětskému čtenáři, je vyšší než počet akcí zaměřených na mládež. Je to z toho důvodu, že z hlediska věku patří mládež od 15 let již do oddělení pro dospělé a tam není časový prostor pro pořádání velkého počtu akcí. Dětské oddělení má pro veřejnost celé dopoledne zavřeno a může se tak věnovat mnoha neveřejným akcím určeným pro děti. Dalším důvodem je, že přilákat pozornost čtenářů je se zvyšujícím se věkem stále těžší. Proto jsou v knihovně nejúspěšnější aktivity, které se věnují mladším dětem.

V následující části bakalářské práce se budeme věnovat návrhu vlastních aktivit, které se budou zabývat tím, co v aktuální nabídce Jihočeské vědecké knihovny chybí.

8.1 Čtenářská aktivita pro nejmladší děti

Hned na úvod mě zaujal projekt, který nabízí Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky (SKIP). Aktivita takového typu v nabídce Jihočeské

vědecké knihovny sice je, ale není organizována v takové míře, kterou jí může poskytnout tento projekt. Dětské oddělení Na Sadech pořádá pravidelně „Dopoledne pro nejmenší“, ale tato aktivita nemá jasně daný řád a průběh, není dokonce ani věkově omezená a závislá je pouze na propagaci ze strany samotné knihovny bez podpory města České Budějovice nebo jiných organizací. Jde tak pouze o příjemné setkávání rodičů s dětmi v prostorách knihovny. Za rozvoj čtenářství u dětí mohou primárně rodiče a tento projekt se soustředí právě na ně. Oni především musí být přesvědčeni o tom, že čtení dětem má smysl a výrazně napomáhá k jejich správnému vývoji.

8.1.1 S knížkou do života

Jde o českou variantu mezinárodního projektu „Bookstart“, který probíhá v zahraničí již 25 let. Svaz knihovníků a informačních pracovníků ČR se poprvé v letošním roce rozhodl k tomuto projektu připojit a nazval ho „S knížkou do života“. Cílem projektu je *„dovést rodiče k pochopení významu čtenářských dovedností pro rozvoj dítěte i jeho budoucnost, tj. přesvědčit je, že jednou z nejdůležitějších věcí, jež mohou udělat pro své děti od nejtělejšího věku, je věnovat jim svůj čas a strávit jej společně nad knihou (prohlížením, čtením, povídáním, zpíváním)“*⁴⁷. My se zde pokusíme vytvořit návrh aktivit, které by se daly využít v tomto projektu.

Veškerá komunikace s rodiči by začala již u příležitosti „vítání občánků“ pořádaného městem České Budějovice. Rodinám s novorozenci by byl darován set dárků od knihovny, které by z velké části dodal SKIP. Set by obsahoval knížku pro novorozence, audioknihu, speciálně vydanou metodickou publikaci pro počáteční čtení rodičů s dětmi a seznam doporučené literatury pro předškolní děti. Dále dárky od Jihočeské vědecké knihovny v podobě čtenářské legitimace do knihovny, nabídky jejich služeb pro rodiny s malými dětmi a pozvánky na akce, pro ně určené⁴⁸.

Zapojení Jihočeské vědecké knihovny do tohoto projektu by zajistilo důležitou propagaci aktivit pořádaných pro děti ze strany města České Budějovice, ale i Svazu knihovníků a informačních pracovníků České republiky. Zapojit by se mohly všechny

---

⁴⁷ Svaz knihovníků a informačních pracovníků [online]: <<http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/bookstart/projekt-s-knizkou-do-zivota-bookstart>>.

⁴⁸ Srov. Tamtéž.

pobočky knihovny, protože už dnes výbava jejich prostorů odpovídá požadavkům pro setkávání se s malými dětmi a jejich rodiči.

K těmto setkáním by docházelo pravidelně každý týden v krátkých časových intervalech, které by se postupně prodlužovaly v souvislosti s věkem účastníků a schopností udržení jejich pozornosti. Nejmladším dětem by se z knih klasicky nepředčítalo, ale spíše by se popisovaly obrázky, aby u dětí docházelo k postupnému rozšíření slovní zásoby a uměly věci správně pojmenovat. Důležité by bylo, aby při každém setkání měly děti možnost si knihu osahat, prohlédnout a nepoškozenou zase vrátit. Nároky na spolupráci ze strany dětí by se s přibývajícím věkem zvyšovaly. V rámci tohoto projektu by knihovníci měli s dětmi spolupracovat až do předškolního věku.

Aktivity, které by byly v rámci tohoto projektu do programu zařazovány, by se měly soustředit na rozvoj čtenářské gramotnosti, aby byl získán pozitivní vztah ke knize, čtení a čtenářství. V souvislosti s tímto programem mě napadlo zařadit následující aktivity.

Pro nejmenší děti 6-18 měsíců věku by každý týden byly připravovány aktivity na 30 minut. Na začátku programu by se rodiče s dětmi přivítali s pracovníkem knihovny a plyšovým medvědem, který by děti doprovázel napříč celým projektem, pomocí jednoduché říkanky doprovázené pohybem. Poté by probíhala práce s obrázky, při které by se děti učily poznávat a pojmenovávat věci kolem sebe. Na závěr by byla připravena aktivita se zvířátky, při které by děti napodobovaly jejich zvuky a ti starší i pohyb. Následovalo by pravidelné rozloučení a drobná odměna, např. v podobě kukuřičných křupek, kterou by jim předával opět plyšový medvěd.

Děti ve věku 19 měsíců do 3 let by při svých aktivitách navazovaly na to, co vše se naučily v programu pro menší děti. Délka aktivity by se prodloužila a trvala vždy 45 minut. Přivítací rituál by zůstal zachován i v tomto programu, ale dále by zde pracovník knihovny četl jednoduché příběhy. Po přečtení by se děti měly pokusit alespoň o vyjmenování postav z přečteného příběhu. Na závěr by proběhlo stejné rozloučení jako v předchozím programu.

Nejstarší děti od 4-6let věku by si v rámci svého setkání, které by trvalo 90 min., měly možnost čtený příběh doopravdy zahrát. K této aktivitě by mohly být využity

různé loutky, figurky, plyšové hračky, nebo by si postavy z příběhu zahrály samotné děti. Ve zbylém čase by mohly děti čtený a hraný příběh nakreslit. Uvítací a závěrečný rituál by zůstal zachován jako v předešlých programech, ale plyšový medvěd by se každé setkání proměňoval v jednu z postav čteného příběhu.

8.2 Čtenářská a literární aktivita pro starší školní děti

Starší školní děti rády ve svém volném čase využívají svůj chytrý telefon. Často na něm hrají hry, konverzují se svými kamarády, sledují sociální sítě nebo v dnešní době oblíbené „YouTubery“, kteří natáčejí videa nejen o svém životě.

Při další aktivitě by mohly být využity právě chytré telefony a zájem dětí o natáčení a sdílení různých videí. V letošním roce 2018 se v Jihočeské vědecké knihovně konala beseda s „YouTuberem“, který si říká „Budr Stone“. Ten se jedno odpoledne věnoval dětem v knihovně a seznamoval je s tím, jak se stát „YouTuberem“ a jak správně točit videa, která jsou následně vkládána na internet.

8.2.1 Načti to!

Tato aktivita by navázala na „Čtenářský klub“, který již probíhá na pobočce Čtyři Dvory. Děti by se pravidelně scházely jednou měsíčně v prostorách knihovny, kde by jim knihovníci četli z různých knih. Příběhům by však scházely konce. Úkolem dětí by bylo natočit společné video, ve kterém diváky seznámí s názvem knihy, jejím autorem a stručným obsahem děje. Dále by děti měly k dispozici indicie, které by jim pomohly vytvořit několik různých variant pro ukončení příběhu. Tyto varianty by také natočily, záleželo by pouze na nich, jak by tato videa pojaly. Vzniklo by tak několik nahrávek, ve kterých děti stručně představují knihy a nabízejí k nim různé konce dějů.

Videa by dále byla pracovníky knihovny převedena na tzv. QR kódy a tyto kódy by byly vylepeny po celém prostoru knihovny a v konkrétních knihách. Návštěvníci knihovny a čtenáři by si tak QR kódy mohli pomocí svého chytrého telefonu načíst a inspirovat se tak při výběru knihy zhlédnutím krátkého videa.

Výběr knih, se kterými by se pracovalo, by nezahrnoval oblíbenou literaturu, kterou většina dětských čtenářů zná, ale knihovník by se záměrně věnoval knihám, které si z jeho pohledu zaslouží více pozornosti, než se jim dostává. Může se zde věnovat aktuálním tématům nebo se naopak ohlédnout za historií a dětem nabídnout klasické příběhy, na které by se nemělo zapomínat.

Jihočeská vědecká knihovna ve své databázi nabízí knihy, kterým v jejich původní podobě schází konec a řešení je nabídnuto vždy v závěru knihy. Čtenář má za úkol rozluštit různé záhady a ověřit si tak své schopnosti logického myšlení a postřehu. Konkrétní kniha, která by mohla být použita k naší aktivitě, je od autora Kena Webera a má název „Detektivní příběhy s otevřeným koncem“. Obdobnou knihu napsal autor Jin Sukach a jmenuje se „Detektiv Rychlík zasahuje“. Zde hlavní hrdinové bojují s různými kriminálními případy a autoři knih čtenářům poskytují spolupráci na jejich řešení.

Kdybychom dětem chtěli nabídnout trochu z historie, jedním z děl, které by mohlo být použito, je německá kniha „Krysař z Hameln“, která byla do českého jazyka přeložena Kateřinou Vojtěchovskou. Děti by měly možnost ohlédnout se za historií a seznámit se s touto klasickou pověstí. Další knihou, se kterou by bylo možné pracovat, je kniha „Alchymistův syn“ od Martina Bootha, kde má dětský čtenář možnost seznámit se s historickým pojmem alchymie.

S přesunutím do aktuálnějších témat, která se dnešních dětí osobně dotýkají, by nám mohla pomoci kniha „Bertík a čmuchač“ od české autorky Petry Soukupové. Zde její hlavní hrdina řeší rozvod rodičů a snaží se vše pochopit. V tom mu pomáhá záhadné zvířátko, se kterým se v příběhu náhodně setkává. Také kniha Evy Prchalové s poutavým názvem „Cesta svatým Vít-ahem“ řeší aktuální téma, kdy rodiče nemohou dopřát svým dětem prázdniny podle jejich představ, protože jsou zadluženi. Hlavní hrdinové tak musejí trávit prázdniny doma, ale to nakonec není překážkou k tomu, aby zažili bezvadné prázdniny.

Tato aktivita by u dětí, které by se aktivně podílely na vzniku videí, prohlubovala zájem o knihu, rozvíjela jejich fantazii a pomáhala jim zdokonalovat své komunikační dovednosti. Díky promýšlení originálních nápadů, jak se vypořádat s prezentací knih ve videu, by se u dětí pracovalo s jejich tvořivým myšlením a na základě vytváření si vlastního názoru na knihu by se rozvíjela jejich schopnost kritického myšlení. V neposlední řadě by děti měly možnost vžít se do role spisovatelů, kteří vytvářejí vlastní příběh.

Pro ostatní čtenáře, kteří se na tvorbě videí aktivně nepodílejí, může být tato aktivita přínosná jako inspirace při výběru knihy k četbě. Variace různých konců knih

může čtenáře motivovat k výběru konkrétní knihy ze zvědavosti, jak doopravdy příběh skončí.

8.3 Literární aktivita pro mládež

Literárním aktivitám pro mládež se Jihočeská vědecká knihovna věnuje jen zřídka. Je to z důvodu náročné organizace těchto akcí a nedostatečného prostoru v oddělení pro dospělé a mládež. Literární aktivity by mohly probíhat prostřednictvím besed se známými spisovateli, nicméně finanční možnosti knihovny a časové vypětí spisovatelů odůvodňuje to, že takové aktivity do programu knihovny nejsou zařazovány.

Oddělení pro dospělé a mládež nabízí středním školám možnost exkurze do prostor knihovny, kde se účastníci seznamují především s tím, jak rychle a správně mají vyhledat v knihovně publikaci, kterou potřebují. Prostřednictvím různých kvízů se poté tato dovednost ověřuje. Tuto nabídku nejčastěji využívají vyučující se studenty posledních ročníků středních škol v rámci výuky předmětu Český jazyk a přípravy na Státní maturitní zkoušku. V souvislosti s těmito poznatky byl vytvořen poslední návrh aktivity, které by se mohli pracovníci knihovny věnovat.

8.3.1 Maturito, jdu si pro tebe!

Tato doporučená aktivita by byla zaměřena na studenty posledních ročníků středních škol. Akci bychom mohli nazvat např. „Maturito, jdu si pro tebe!“ Probíhala by od začátku školního roku do dubna dvakrát za měsíc v prostorách knihovny. Pracovníci knihovny by zde studentům pomáhali s přípravou na Státní maturitní zkoušku a zajišťovali by jim knihy k povinné četbě.

Při této aktivitě by knihovníci seznamovali studenty s autory knih, se kterými se mohou setkat u maturitní zkoušky. Studenti by se naučili autory knih správně řadit do časového kontextu, přiřadit k nim jejich díla a ta následně pod správné žánry. Konkrétní výběr knih by mohl záviset na samotných studentech a jejich potřebě. V rámci těchto setkání by si studenti vytvořili i přehlednou studijní předlohu s nejdůležitějšími údaji, na které by byli knihovníkem upozorněni. Z takto vytvořené předlohy by se studenti měli možnost doma na zkoušku dále připravovat.

Závěr

Cílem této bakalářské práce bylo čtenářům poskytnout přehled literárních a čtenářských aktivit pro děti a mládež, které realizuje Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích. A dále jsme se pokusili navrhnout vlastní doporučené aktivity proliterárně a pročtenářsky zaměřené pro různé cílové skupiny a pro výchovu ve volném čase. Čtenáři zde mají možnost nalézt podrobný popis jednotlivých aktivit, které v prostorách Jihočeské vědecké knihovny pravidelně probíhají. Podstatná část práce byla věnována aktivitám, které jsou přístupné veřejnosti.

V teoretické části jsme se věnovali roli knihovny pro rozvoj čtenářství a čtenářské gramotnosti u dětí a mládeže. Vymezili jsme zde základní pojmy zaměřující se na definici a dělení knihoven. V závěru teoretické části jsme se věnovali historii Jihočeské vědecké knihovny a přehledu její kulturní činnosti, především aktivitám zaměřeným na rozvoj literárních a čtenářských dovedností.

Vytvořili jsme přehled aktivit, které pořádají knihovníci Jihočeské vědecké knihovny. Tyto aktivity jsme rozdělili na veřejnosti přístupné aktivity a neveřejné aktivity pořádané nejčastěji pro školy. Konkrétně jsme se zabývali aktivitami, které byly uspořádány v období let 2016-2017.

Nejprve jsme vytvořili dvě tabulky, ve kterých jsme se snažili zachytit veškeré realizované aktivity knihovny v daném období. Následně bylo pro lepší přehlednost důležité tyto činnosti roztřídit podle pravidelnosti jejich realizace. Vznikly nám tak skupiny pravidelných veřejných aktivit, nepravidelných veřejných aktivit a neveřejných aktivit. Pravidelné veřejné akce byly dále děleny na aktivity, které probíhají pravidelně každý měsíc již řadu let, na ty, které probíhají pravidelně každý rok v určitém období a konečně sem byly zařazeny i pravidelné literární a čtenářské soutěže a speciální akce studentů českobudějovického Česko-anglického gymnázia. Veškeré pravidelné veřejné aktivity byly následně podrobně popsány. Z nepravidelných veřejných aktivit byly k podrobnější analýze vybrány pouze aktivity „(Za)bal to!, Rozkveťte čtením a Týden knihoven“. Z neveřejných aktivit byla charakterizována pouze akce s názvem „Už jsem čtenář, knížka pro prvňáčka“, která vychází z projektu Svazu knihovníků a informačních pracovníků České republiky a má jasně daná pravidla. Ostatní neveřejné aktivity by musely být dále děleny podle poboček knihovny, na kterých jsou tyto akce

realizovány, protože každá z těchto poboček nabízí aktivity pro různé školy ve svém okolí a těm uzpůsobuje jejich program. Náplň těchto neveřejných aktivit je tedy různorodá, proměnlivá a pro účel této práce těžko uchopitelná.

Při sběru informací, který probíhal na základě rozhovorů s pracovníky Jihočeské vědecké knihovny, bylo zjištěno, že pro vytvoření aktivit pro děti je v knihovně k dispozici dostatečný prostor pro jejich realizaci. Aktivity pro mládež zde ale chybí, protože tato skupina patří již pod oddělení pro dospělé a mládež v knihovně Na Sadech, kde není vytvořen žádný prostor pro konání nejrůznějších aktivit.

Kdybychom se měli zaměřit konkrétně na literární a čtenářské aktivity, které jsou zde vytvářeny, převažovaly by aktivity čtenářské nad literárními. Literární aktivity jsou realizovány pouze v podobě soutěží a občasných besed s některými ze spisovatelů, ale tyto besedy jsou většinou uskutečňovány pouze v rámci „Festivalu dětských knih, časopisů a her“. Pracovníci knihovny jsou si této nerovnováhy vědomi, avšak přiznali, že mají problém se správným uchopením zařazení více literárních aktivit do jejich programu. Na druhou stranu konstatovali, že čtenářskými aktivitami jsou děti přímo „zahlceny“, a tak by mělo dojít k jejich protřídění, což by umožnilo věnovat se opravdu jen těm, které mají nejvyšší návštěvnost.

Na základě analýzy těchto aktivit byla závěrečná praktická část bakalářské práce věnována návrhu vlastních doporučených aktivit, které aktuálně v knihovně neprobíhají a v budoucnu by tak mohlo dojít k jejich realizaci.

U aktivit pro nejmladší děti byl zjištěn nedostatek správné organizace při konkrétních setkáních rodičů s dětmi, a tak zde bylo navrženo řešení, které by pomohlo s tímto problémem lépe pracovat. Byly zde vytvořeny návrhy aktivit pro nejmladší čtenáře, které by probíhaly v rámci projektu „S knížkou do života“. Tento projekt nabízí Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. Pomáhá knihovnám lépe zorganizovat akce pro nejmenší čtenáře a zároveň se stará o propagaci celého projektu realizovaného v konkrétních knihovnách.

Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích nabízí řadu akcí pro veřejnost i školy. Pracovníci knihovny se snaží nabízet nejrůznější aktivity pro děti, kterých je dostatek. Nejvíce aktivit je realizováno pro skupinu dětí mladšího školního věku, a tak jí

v návrhu vlastních doporučených aktivit v této bakalářské práci, nebyla věnována pozornost.

Bohužel, zaujmout skupinu starších dětí a vzbudit v nich zájem o četbu je stále složitější. Zatímco u menších dětí je možné využít jejich přirozené hravosti a zvědavosti, u starších můžeme počítat s poměrně vysokou počítačovou gramotností. Proto v návrhu další vlastní doporučené aktivity byly využity prostředky, které tato věková skupina momentálně nejčastěji používá, o které se zajímá a které jsou dnes nedílnou součástí jejího běžného života. S pomocí moderních technologií by snad bylo možné dosáhnout rozvoje čtenářských dovedností u této věkové kategorie, to znamená nejen vzbudit jejich zájem o četbu, ale naučit je i aktivnímu přístupu k literatuře. V rámci aktivity „Načti to!“ by účastníci využívaly chytré telefony k natáčení videí o nejrůznějších knihách a tato videa by nadále sloužila jako inspirace pro výběr knih u ostatních čtenářů.

V závěrečné doporučené aktivitě byl zohledněn problém se zařazením literárních aktivit do programu knihovny a zároveň tak byl vytvořen návrh pro skupinu mládeže, pro kterou v knihovně probíhá nejméně akcí. Během aktivity „Maturito, jdu si pro tebe!“ by se studenti středních škol připravovali na Státní maturitní zkoušku z Českého jazyka, v těsné blízkosti povinné četby, přímo v prostorách knihovny.

Práce knihovníků, kteří se přes všechny překážky a obtíže nevzdávají a snaží se všemožnými způsoby zaujmout děti a mládež, přitáhnout je k četbě knih a naučit je trávit volný čas smysluplně, je velmi důležitá a záslužná. Pracovníci knihoven denně ukazují svým čtenářům, že četba knih je může obohatit a pomoci jim pochopit, co se odehrává kolem nich i v nich.

Seznam použité literatury

Odborná literatura

BLAŽKOVÁ, B.; VANÍČKOVÁ, V. *Jak zařadit naši knihovnu mezi vzdělávací instituce, aneb, Informační vzdělávání uživatelů v teorii i v praxi*. Hradec Králové: Studijní a vědecká knihovna v Hradci Králové, 2013. ISBN 978-80-7052-110-6.

CEJPEK, J.; KNEIDL P.; HLAVÁČEK, I. *Dějiny knihoven a knihovnictví v českých zemích a vybrané kapitoly z obecných dějin*. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-163-3.

CEMPÍRKOVÁ, K. *120 let veřejné knihovny v Českých Budějovicích: 1885-2005*. České Budějovice: Jihočeská vědecká knihovna, 2005. ISBN 80-86964-05-1.

KOONTZ, CH.; GUBBIN, B. *Služby veřejných knihoven: směrnice IFLA*. Praha: Národní knihovna České republiky - Knihovnický institut, 2012. ISBN 987-80-7050-620-2.

KUBÍČEK, J. *Funkce krajských knihoven: seminář, Brno 19. březen 2002*. Brno: Sdružení knihoven ČR, 2002. ISBN 8086249174.

KUBÍČEK, T. *Svět se mění- knihovny ne aneb Knihovna je stabilní jistota v nestabilním světě*. In FOBEROVÁ, L. (ed.) *Knihovna ve 21. století: redefinování role knihoven ve 21. století*. Vyd. 1. Brno: Moravská zemská knihovna, 2016. ISBN 978-80-7051-220-3.

Zákon 257/2001 Sb., o knihovnách a podmínkách provozování veřejných knihovnických a informačních služeb (knihovní zákon), ve znění knihovního zákona se zapracováním všech novel přijatých do dubna 2012.

Díla literatury pro děti a mládež- výběr autorky bakalářské práce

BOOTH, M. *Alchymistův syn*. Praha: Mladá fronta, 2005. ISBN 80-204-1240-9.

PRCHALOVÁ, E. *Cesta svatým Vít-ahem*. Praha: Meander, 2013. ISBN 978-80-87596-32-6

SOUKUPOVÁ, P. *Bertík a čmuchadlo*. Brno: Host, 2014. ISBN 978-80-7491-248-1.

SUKACH, J. *Detektiv Rychlík zasahuje: kriminální případy k řešení pro děti ve věku od 9 let*. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-067-4.

VOJTĚCHOVSKÁ, K. *Krysař z Hameln*. Praha: Aventinum, 2003. ISBN 80-903284-2-3.

WEBER, K. *Detektivní příběhy s otevřeným koncem: [38 případů k řešení pro mládež od 13 let a dospělé]*. Praha: Portál, 2004. ISBN 80-7178-917-8.

Elektronické zdroje

NOC S ANDERSENEM. *O projektu* [online]. 2010 [cit. 2018-01-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.nocsandersenem.cz/o-projektu.html>>.

KARTUŠÁKOVÁ, E. Celé Česko čte dětem. *O kampani* [online]. 2014 [cit. 2018-01-02]. Dostupné na WWW: <<http://celeceskoctedetem.cz/o-nas/o-kampani>>.

ROSTEME S KNIHOU. *Aktivity kampaně* [online]. 2007 [cit. 2018-01-02]. Dostupné na WWW: <<http://www.rostemesknihou.cz/cz/o-kampani/aktivity-kampane>>.

Česká školní inspekce. *PIRLS* [online]. 2017 [cit. 2018-01-15]. Dostupné na WWW: <[http://www.csicr.cz/Prave-menu/Mezinarodni-setreni/PIRLS/Informace-o-setreni/PIRLS-\(Progress-in-International-Reading-Literacy\)](http://www.csicr.cz/Prave-menu/Mezinarodni-setreni/PIRLS/Informace-o-setreni/PIRLS-(Progress-in-International-Reading-Literacy))>.

PISA Koncepční rámec čtenářské gramotnosti. In Česká školní inspekce [online]. 2017 [cit. 2018-01-15]. Dostupné na WWW: <http://www.csicr.cz/Csicr/media/Prilohy/PDF_el._publikace/Mezin%20a1rodn%c3%ad%20c5%a1et%c5%99en%c3%ad/PISA_koncepcni_ramec_ctgr.pdf>.

KNIHOVNY.CZ. *Systém knihoven v ČR* [online]. 2008 [cit. 2018-01-15]. Dostupné na WWW: <<http://archiv.knihovny.cz/co-to-je-knihovna/system-knihoven-v-cr>>.

Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích. *Historie knihovny* [online]. 1997 [cit. 2018-01-28]. Dostupné na WWW: <https://www.cbvk.cz/historie_knihovny.html>.

HÁJKOVÁ, Z. *Zkušenosti s využíváním automatizovaného systému Tinlib v SVK České Budějovice*. In Vědecká knihovna v Olomouci [online]. 2008 [cit. 2018-01-28].

Dostupné na WWW: <<https://www.vkol.cz/cs/dokumenty/knihovni-obzor/ko-1996-1/clanek/zkusenosti-s-vyuzivanim-automatizovaneho-systemu-tinlib-v-svk-ceske-budejovice>>.

Zpráva o činnosti Jihočeské vědecké knihovny v roce 2016. In Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích. *Základní dokumenty* [online]. 1997 [cit. 2018-02-02]. Dostupné na WWW: <https://www.cbvk.cz/zakladni_dokumenty.html>.

Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích. *Aktuálně* [online]. 1997 [cit. 2018-02-02]. Dostupné na WWW: <<https://www.cbvk.cz/>>.

ČTENÁŘSKÉ DÍLNY. *Úvod* [online]. [cit. 2018-02-26]. Dostupné na WWW: <<http://ctenarske-dilny.cz>>.

ČTENÁŘSKÉ DÍLNY. Pro školy a školky [online]. [cit. 2018-02-26]. Dostupné na WWW: <http://ctenarske-dilny.cz/?page_id=8>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. *Už jsem čtenář- Knížka pro prvňáčka* [online]. 2010 [cit. 2018-02-26]. Dostupné na WWW: <<http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/projekt-uz-jsem-ctenar-knizka-pro-prvnacka>>.

Svaz knihovníků a informačních pracovníků České republiky. *S knížkou do života* [online]. 2010 [cit. 2018-02-26]. Dostupné na WWW: <<http://www.skipcr.cz/akce-a-projekty/akce-skip/bookstart/projekt-s-knizkou-do-zivota-bookstart>>.

Seznam příloh

- Příloha I. Propagační materiál dětského oddělení, oficiální materiál JVK.
- Příloha II. Propagační materiál pro mateřské školy, oficiální materiál JVK.
- Příloha III. Propagační materiál pro základní školy, oficiální materiál JVK.
- Příloha IV. Kalendář akcí březen 2016, oficiální materiál JVK.
- Příloha V. Kalendář akcí březen 2017, oficiální materiál JVK.

Přílohy

Příloha I. Propagační materiál dětského oddělení

Kde všude nás najdeš
Přijít za námi můžeš hned na pět míst. A až k nám půjdeš, vezmi s sebou klidně i své kamarády. Těšíme se na tebe.

Na Sadech
Na Sadech 27, dětské oddělení
tel.: 386 111 270
e-mail: detske@cbvk.cz
Otevírací doba:
pondělí - pátek: 12.00 - 18.00, **So 9-12**
č. 1,2,3,4,6,9,11,14 (zastávka poliklinika Sever)

Pobočka Čtyři Dvory
Areál ZŠ E. Destinové (boční vchod z ulice J. Opletala)
tel.: 386 111 280
e-mail: ctyridvory@cbvk.cz
Otevírací doba:
pondělí 12.00 - 18.00
úterý 8.30 - 14.00
středa 8.30 - 18.00
čtvrtek 12.00 - 18.00
pátek 8.30 - 12.00
č. 3,15 (zastávka Šumava)

Pobočka Rožnov
Lidická 240
tel.: 386 111 288
e-mail: roznov@cbvk.cz
Otevírací doba:
pondělí 12.00 - 18.00
úterý 8.30 - 14.00
středa 8.30 - 18.00
čtvrtek 12.00 - 18.00
pátek 8.30 - 12.00
č. 2,5,7 (zastávka Náměstí Bratří Čapků)

Pobočka Suché Vrbné
Železničářská 12
tel.: 386 111 286
e-mail: suchevrbne@cbvk.cz
Otevírací doba:
pondělí 12.00 - 18.00
úterý 8.30 - 14.00
středa 8.30 - 14.00
čtvrtek 12.00 - 18.00
pátek 8.30 - 12.00
č. 9 (zastávka točna MHD)
vchod z ulice Heleny Malířové, směr od konečné MHD č. 9 ulicí Josefa Hory a Heleny Malířové.

Pobočka Vitava
Fr. Ondříčka 46
tel.: 386 111 284
e-mail: vitava@cbvk.cz
Otevírací doba:
pondělí 12.00 - 18.00
úterý 12.00 - 18.00
středa 8.30 - 14.00
čtvrtek 8.30 - 18.00
pátek 8.30 - 12.00
č. 5,8,9,18 (zastávka Vitava střed)
objekt KD Vitava, vchod vlevo

ZMĚNA výpůjční doby
pob. ROŽNOV Po 8:30 - 18:00
ČTYŘI DVORY Út 8:30 - 18:00
SUCHE VRBNÉ St 8:30 - 18:00
VITAVA Čt 12:00 - 18:00
Pá 8:30 - 15:00
Na Sadech oddělení pro děti Po-Pá 12:00-18:00, So 9:00-12:00
www.cbvk.cz

**moje knihovna
dětský svět**

Jihočeská
vědecká
knihovna

v Českých Budějovicích

**knihy, časopisy,
zvukové knihy, lepoprela,
komiksy, encyklopedie,
atlasy, hry, hlavolamy**

Objev kouzelný svět knihovny
Prožíváš rád dobrodružství s hrdiny svých oblíbených knížek? Baví tě lámat si hlavu nad hlavolamy, hrát deskové hry, nebo si jen tak v klidu listovat stránkami atlasu? To všechno pro tebe máme. Přijď k nám a uvidíš, že v kouzelném světě knihovny je všechno možné. Můžeš si nejen půjčovat knihy, surfovat na internetu, ale také se učit, a dokonce si i hrát.

Na co se můžeš těšit
Pro tebe a tvé kamarády máme přichystané knihy, časopisy, zvukové knihy, lepoprela, komiksy, encyklopedie, atlasy, hlavolamy, hry, PC s internetem a wi-fi, hernu a ještě mnohem víc.

Co všechno s námi zažiješ
V průběhu roku s námi zažiješ řadu dobrodružství. Ponoříš se do hlubin knižních příběhů při soutěži Lovci perel. Navštívíš setkání se skutečnými spisovateli a ilustrátory knížek. A během Noci s Andersenem u nás můžeš s kamarády dokonce i přespát!

Bav se s námi celý rok
Chceš s námi být každý den v roce? Pak si vyzvedni přihlašku, vyplň ji, nech podepsat od rodičů, přines ji zpátky k nám a za 40 Kč dostaneš průkazku. A pak ti u nás už nic neutěče.

**BAV SE
s knihovnou**

Příloha II. Propagační materiál pro mateřské školy

BESEDY PRO MATEŘSKÉ ŠKOLY

dětské oddělení
knihovna Na Sadech 27

knihovna hravě
Jihočeská vědecká knihovna
v Českých Budějovicích
www.cbvk.cz

Lekce hravého čtení, při kterých se děti nenásilnou formou seznámí s knihovnou a knihou. **Délka pořadů je 45 minut.**

Objednávejte na:
sterbova@cbvk.cz, tel. 386 111 270, nebo osobně v knihovně.

Připravili jsme pro Vás:

POPRVÉ V KNIHOVNĚ

Hravé první setkání s knihovnou a knižkou. Děti se seznámí s prostředím knihovny a krásnými knižkami pro nejmenší.
Ukázky, krátké pohádky a říkadla.

Povídání o pejskovi a kočičce / Josef Čapek

O kamarádství pejska a kočičky už děti možná slyšely.
Ale vědí také, jak tito dva kamarádi pekli dort, myli podlahu nebo prali prádlo?
Hravě a vesele děj této knihy s dětmi společně prožijeme.

Drak Natlučnos / Lenka Rožnovská

Víte jaké to je, když malý dráček zachraňuje pohádkový svět?
A co všechno pro to hodlá udělat?
Hravě a vesele o popleteném pohádkovém světě...

Jak se přihlásit?

Pořady objednávejte na:
sterbova@cbvk.cz, tel. 386 111 270, nebo osobně v knihovně.
Přihlášení na lekce je závazné a každou změnu či zrušení je nutné oznámit nejpozději 1 den před dohodnutým termínem na uvedený kontakt.

Všechny nabízené besedy probíhají v dětském oddělení Jihočeské vědecké knihovny, Na Sadech 27 od 9:00 do 12:00 hodin.

V průběhu roku připravujeme i další tematické literární pořady k novým obrázkovým knížkám pro nejmenší. Po domluvě pro Vás můžeme připravit i program na Vámi zvolené téma, kterému se ve školce s dětmi věnujete.

Svou vlastní nabídku programů mají i jednotlivé pobočky naší knihovny.
V případě zájmu je kontaktujte na:

- pobočka Čtyři Dvory / medalova@cbvk.cz, tel. 386 111 280
- pobočka Vitava / holzerova@cbvk.cz, tel. 386 111 284
- pobočka Suché Vrbné / machalova@cbvk.cz, tel. 386 111 286
- pobočka Rožnov / krejцова@cbvk.cz, tel. 386 111 288

Příloha III. Propagační materiál pro základní školy

BESEDY PRO ZÁKLADNÍ ŠKOLY

dětské oddělení
knihovna Na Sadech 27

Knihovnické lekce a tematické besedy se konají každý všední den dopoledne v dětském oddělení Jihočeské vědecké knihovny, Na Sadech 27 od 9:00 do 12:00 hodin a jsou zdarma.

Většina pořadů trvá jednu hodinu, po dohodě lze jejich délku upravit.

Samostatné programy připravíme také pro školy praktické, speciální školy i pro družiny.

Konkrétní termín besedy či knihovnické lekce je třeba předem objednat na:
sterbova@cbvk.cz, tel. 386 111 270, nebo osobně v knihovně.

Co nabízíme?

Literární pořady jsou určeny především jako podpora pro předmět český jazyk a literatura, cílem besed je seznámit děti s knihou, spisovatelem nebo literárním tématem. Hravou nenásilnou formou se žáci naučí nejen orientovat se v knihovně, ale především pracovat s knihami a s textem, vyhledávat a rozlišovat informace, umět je hodnotit a dále používat.

Jak se přihlásit?

Pořady objednávejte na:
sterbova@cbvk.cz, tel. 386 111 270, nebo osobně v knihovně.

Prosíme o hromadnou objednávku za celou školu na celý školní rok.

Přihlášení na lekce je závazné a každou změnu či zrušení je nutné oznámit nejpozději 1 den na uvedený kontakt.

Na spolupráci s vámi se těší knihovnice:

Jihočeská vědecká knihovna
v Českých Budějovicích

Kateřina Štěrbová
Marcela Múgllová
Helena Kotlíková
Michaela Dohnalová
Vlastimíla Janoušová

Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích

knihovna
žije

březen 2016

měsíc čtenářů Kalendář AKCÍ

Neprehlédněte!

1.-31.3. Čtenářská výzva ŠKODA TO NEČÍST #skodatonecist
 Přijďte se k naší výzvě #skodatonecist a vyměňte pro tento měsíc skandinávské detektivky za české, sáhněte po české poezii a knihách pro děti. Pořádáná porce českých knih na všech pobočkách a také v dětském a dospělém oddělení Na Sadech. **Byla by škoda to nečíst!** Každý týden něco jiného.

Antistresové omalovánky pro dospělé 5 relaxačních podvečerů
 Zapomeňte chvíli na shon a denní povinnosti. Ulevte svému stresu. Vyzkoušejte omalovánky pro dospělé. Uvidíte, jak Vás to chytne! Pastelky věnovala firma Koh-i-noor Hardtmuth a.s.
2.3. od 16:30 Na Sadech **8.3.** od 17:00 Čtyři Dvory
16.3. od 16:00 Suché Vrbné **24.3.** od 16:00 Rožnov
30.3. od 16:00 Vltava
Omalovánky k dispozici po celý měsíc také v knihovně na Lidické 1.

1.-31.3. v době otevření pobočky Suché Vrbné, Železničářská 12
Čtenářská výměnná burza knih a časopisů
 Jarní úklid v domácích knihovničkách.

1.3. od 9:00 do 12:00 Na Sadech 27, dětské oddělení
Dopoledne pro nejmenší
 Přiveďte své děti nebo vnučata do knihovny. V tento čas je knihovna jen jejich.
Pravidelně vždy každé první úterý v měsíci.

2.3. od 10:00 a do 16:00 Lidická 1, počítačová učebna
Seznamovací středý v knihovně
 Chcete se naučit pracovat s katalogem knihovny nebo se dozvědět více o našich on-line službách či se seznámit s databázemi? Určeno pro nové čtenáře, ale i pro všechny ostatní zájemce. **Nutná rezervace 2 dny předem (svikova@cbvk.cz, 386 111 221).**
Pravidelně vždy každou první středu v měsíci.

2.3. 15:30 Suché Vrbné, Železničářská 12
Odpoledne her a hlavolamů s Labyrintem
 Pro všechny, kdo si rádi hraje. Připraveny jsou nejrůznější hry a hlavolamy. **Přijďte si s námi zahrát.**

10.3. 15:30 Suché Vrbné, Železničářská 12
Čtení nás baví
 Čtení nejen z nových dětských knih.

10.3. 16:30 Lidická, počítačová učebna
Jak na e-knihy? Seminář pro veřejnost, vstup zdarma.
 Rádi byste si půjčovali naše e-knihy, ale nevíte, jak na to? Poradíme Vám, jak si lze e-knihy půjčovat, dozvíte se, jaké e-knihy nabízíme. **Prostor bude i na Vaše dotazy.**

11.3. 16:00 Čtyři Dvory, J. Opletala 20
Páteční čtení se Zauzlinou
„Námořník & Pekka“ - co se stane, když se námořník vydá do města? A co když onemocní? A kdo je Pekka...?

11.3. od 14:00 do 17:00 Na Sadech 27, dětské oddělení
KNÍŽKOVÁNÍ
 Tvůrčí dílna pro mladší čtenáře (čtení, tvoření příběhu, malování).

11.3. 16.00 Na Sadech 27, dětské oddělení
Čtenářská dílna s Evou
„Lyžníci z Plískanic“ - Hurá na hory! Kdo přijde do Plískanic, nebude ochuzen o žádnou zimní zábavu.

15.3. 15:00 Rožnov, Lidická 240
Labyrint v Rožnově
 Odpoledne her a hlavolamů. Pro všechny, kdo si rádi hraje. Připraveny jsou nejrůznější hry a hlavolamy. **Přijďte si s námi zahrát.**

15.3. 19:00 Lidická 1, audiosál
ANTIDISKOTÉKA neboli Ro(c)kování
 Poslechový pořad hudebního kritika a publicisty Jiřího Černého. Večer plný hudby, zajímavosti a hudebních souvislostí.

16.3. 16:00 Vltava, Jizerská 14
Pátrání po předcích aneb tvorba rodokmenu
 Jak a kde začít s pátráním po předcích se dozvíte na genealogické přednášce Mgr. Tomáše Sternecka, Ph.D. z FF Jihoč. univerzity.

18.3. 16:00 Rožnov, Lidická 240
Páteční čtení se Zauzlinou
„O klíči“ - ztratit klíče může každý. Najít je taky. Kdo ale přijde na to, od čeho který klíč je...?

21.3. 15:30 Na Sadech 27, dětské oddělení
Čtení z nových knížek pro děti
 Předškolákům ale i školákům je určeno odpoledne v knihovně, kde jim knihovnice čtou pro radost dětské knižní novinky. Pro děti do 8 let. **Pravidelně každé poslední pondělí v měsíci.**

22.3. od 14:00 do 17:00 Na Sadech 27, dětské oddělení
Zdobení velikonočních perníčků
 Velikonoce se blíží a v knihovně s vámi knihovnice budou zdobit perníčky. **To budete koukat!**

23.3. 15:30 Vltava, Jizerská 14
Odpoledne her a hlavolamů s Labyrintem
 Pro všechny, kdo si rádi hraje. Připraveny jsou nejrůznější hry a hlavolamy. **Přijďte si s námi zahrát.**

24.3. 15:30 Suché Vrbné, Železničářská 12
Čtení nás baví
 Čtení nejen z nových dětských knih

29.3. 19:00 Lidická 1, audiosál
Mladí budějovičtí hudebníci se představují
Kytarový recitál J. P. Černého

VÝSTAVY
1.2.-30.3. Některé nemoci nejsou vidět Lidická 1, přízemí
3.3.-31.3. Vladimír Janda, obrazy „STOPY V ČASE“ Lidická 1, 1. patro
3.3.-30.3. Má vlast cestami proměn Lidická 1, 2. patro

SOUTĚŽE
do konce března O NEJHEZČÍ JARNÍ BÁSNIČKU
do konce listopadu LOVCI PEREL - ZAHAJUJEME

A něco navíc! Čtyři Dvory, J. Opletala 20
YOUKNI NA TO!
 Čti a natáčeš s námi videa o knížkách. **Info: medalova@cbvk.cz**

NENÍ-LI UVEDENO JINAK, JE VSTUP NA AKCE ZDARMA A NENÍ PODMÍNĚN ČLENSTVÍM V KNIHOVNĚ.

Jihočeská vědecká knihovna je příspěvkovou organizací Jihočeského kraje.

Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích

březen 2017
měsíc čtenářů Kalendář AKCÍ

16.3. 16:00 Suché Vrbné, Železničářská 12
 17.3. 16:00 Čtyři Dvory, areál ZŠ E. Destinové
 21.3. 16:00 Rožnov, Lidická 240
Čtení se Zauzlínou a knihou „Bruno v září reflektorů“
 Čtenářská dílna pro děti od 3 do 6 let.

Nepřehlédněte!

1.3.-31.3.
Rande naslepo s knihou / nesudte podle obalu
 Knížní balíčky s neznámou knihou jsou pro vás po celý měsíc připraveny k vyzvednutí ve všech půjčovnách knihovny.

1.3.-31.3. Čtyři Dvory, areál ZŠ E. Destinové
Rozkvetlé čtením
 Březen je měsícem malých velkých čtenářů.
 Každý, kdo si během března ve Č. Dvorech půjčí jakoukoli dětskou knihu, si bude moci zavěsit jeden lekninový květ do naší čtecí sítě.

1.3.-31.3. Suché Vrbné, Železničářská 12
Čtenářská výměnná burza knih a časopisů
 Jarní úklid v domácích knihovničkách.

1.3. 10:00 a 16:00 Lidická 1, počítačová učebna
Seznamovací středy v knihovně
 Praktická ukázka práce s on-line katalogem knihovny, seznámení s databázemi. **Nulná rezervace 2 dny předem svikova@cbvk.cz.** Pravidelně každou první středu v měsíci.

2.3. 17:00 Lidická 1, přednáškový sál
Doktorka z domu Trubačů
 Literární odpoledne o životě Vlasty Káralové - di Lotti
 Vynikající česká lékařka, zakladatelka první nemocnice v Bagdádu, jedna z nejpозoruhodnějších českých žen 20. století. Těžký osud jí zasáhl v posledním den války, kdy přišla o manžela a obě děti. Její jméno se stalo ve světě pojmem, po válce přednášela na řadě míst v Evropě i v USA. **Vystoupí Jiří Prašek, ředitel Prácheňského muzea v Písku a Ludmila Prášková.**

7.3. 9:00-12:00 Na Sadech 27, dětské oddělení
Dopoledne pro nejmenší
 Pravidelně vždy každé první úterý v měsíci.

14.3. 17:00 Lidická 1, přednáškový sál
Jednadvadesátníci / Jan Ciglbauer
 Skutečný příběh dobrých vojáků 91. regimentu Budějovický 91. pěší pluk se stal díky J. Haškovi a vojáků Švejkovi nejznámější jednotkou rakousko-uherské armády. Jaké však byly osudy našich dědů z Česobudějovicka, Krumlovska, Prachaticka a Vimperska, kteří bojovali v řadách 91. pluku?
Výzva: Pomozte lépe zmapovat historii pluku. Pokud vlastníte po svých předcích fotografie, korespondenci, nebo dokonce osobní deník z období první světové války, budeme rádi, pokud je na přednášku přinesete s sebou.

16.3. 17:00 Lidická 1, přednáškový sál
Malajsie - Singapur - jižní Thajsko
 Ambiciózní Kuala Lumpur, koloniální Melaka, supermoderní Singapur, Phi Phi a další snové ostrovy jihovýchodní Asie. **Zajímavosti a postřehy Milana Štourače doplněné osobními prožitky z cest. Spojeno s promítáním.**

9.3. 15:30 Suché Vrbné, Železničářská 12
23.3. **Čtení nás baví**
 Čtení nejen z nových dětských knih.

23.3. 18:00 Čtyři Dvory, areál ZŠ E. Destinové
Nebojte se hrát si / stolní hry pro dospělé
 Stolní a deskové hry zdaleka nejsou určeny jen dětem. Přijďte si některé z nich vyzkoušet a zahrát do knihovny ve Č. Dvorech.

23.3. 14:00 Vltava, KD Vltava, Fr. Ondříčka 46
Příběhy ze ZOO / povídání s Katkou, chovatelkou ze ZOO Praha
 Jak vyléčit čapovi zlomený zobák, jak odchovat malá ptáčka a jak se starat o vašeho domácího mazlíčka?

24.3. 17:00 Lidická 1, přednáškový sál
Žitková a její bohyně
 Setkání s autorem knihy Žitkovské čarování, která vypráví autentické příběhy kopianických žen s magickými schopnostmi.

27.3. 15:30 Na Sadech 27, dětské oddělení
Čtení z nových knížek pro děti
 Pro děti do 8 let. Vždy každé poslední pondělí v měsíci.

28.3. 19:00 Lidická 1, audiosál
Mladí budějovičtí hudebníci se představují „Bigysbor“ - Pěvecký sbor Biskup. gymnázia Č. Budějovice.

29.3. 19:00 Lidická 1, audiosál
ANTIDISKOTÉKA
 Poslechový pořad hudebního kritika a publicisty J. Černého. Večer plný hudby, zajímavosti a hudebních souvislostí.

31. března

15:30-18:00 Na Sadech 27 dětské oddělení
 15:30-19:00 Suché Vrbné Železničářská 12
 17:30-sobota 9:00 Čtyři Dvory areál ZŠ E. Destinové
 16:00-19:00 Rožnov, Lidická 240
 15:30-20:00 Vltava, KD Vltava Fr. Ondříčka 46

Účast dětí je potřeba dopředu domluvit s knihovnicemi.

VÝSTAVY

1.2.-31.3. **NÁLEPKY NA ZÁPALKY** Lidická 1, přízemí
1.3.-31.3. **MEZIČAS - výstava obrazů** Lidická 1, 1. patro
3.3.-25.3. **KRÁSNA KNIHA STÁLE ŽIVÁ** Lidická 1, 2. patro

SOUTĚŽE

15.2.-31.3. **O NEJHEZČÍ JARNÍ BÁSNÍČKU**
 Literární soutěž pro děti ve věku 6 až 15 let, téma jaro, knihy, knihovna. **Rítky a veršičky odevzdejte do 31.3.2017 v dětském oddělení Na Sadech nebo na katalikova@cbvk.cz.**

do konce prosince LOVCI PEREL
 Celoroční soutěž pro dětské čtenáře. **Nasbírejte s námi co nejvíce perel.** Pomohou ti knížky označené symbolem „perlorodka“.
Info: všechny pobočky knihovny, dětské oddělení Na Sadech.

NENÍ-LI UVEDENO JINAK, JE VSTUP NA AKCE ZDARMA A NENÍ PODMÍNĚN ČLENSTVÍM V KNIHOVNĚ.

Jihočeská vědecká knihovna je příspěvkovou organizací Jihočeského kraje.

Abstrakt

MAKOVCOVÁ, E. Literární a čtenářské aktivity JVK v Českých Budějovicích (Vlastní doporučené aktivity). České Budějovice 2018. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Teologická fakulta. Katedra pedagogiky. Vedoucí práce H. Zbudilová.

Klíčová slova:

podpora čtenářství, čtenářská gramotnost, role knihoven, Jihočeská vědecká knihovna, volný čas, literární a čtenářské aktivity.

Bakalářská práce se zabývá literárními a čtenářskými aktivitami, které realizuje Jihočeská vědecká knihovna v Českých Budějovicích. Před jejich popisem a analýzou je v teoretické části věnována pozornost roli knihoven pro rozvoj čtenářství a čtenářské gramotnosti u dětí a mládeže, následuje stručný popis historie JVK v Č. Budějovicích. Součástí praktické části jsou návrhy vlastních aktivit vhodných pro rozvoj čtenářství dětí a mládeže.

Abstract

Literary and reading activities of the Research Library of South Bohemia in České Budějovice (own recommended activities)

Keywords:

reading support, reading literacy, the role of libraries, Research Library of South Bohemia in České Budějovice, leisure time, literary and reading activities

The bachelor thesis deals with literary and reading activities, which is realized by the South Bohemian Science Library in České Budějovice. Prior to their description and analysis, in the theoretical part, attention is paid to the role of libraries for the development of readership and reading literacy in children and youth, followed by a brief description of the history of JVK in České Budějovice. Part of the practical part is

the design of own activities suitable for the development of children's and youth readership.